Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

21-ЙИЛ ЧИҚИШИ
№ 124 (5217).
26 ИЮНЬ ЧОРШАНБА
1974 ЙИЛ.
Баҳоси 2 тийин.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ «Н. Э. БАУМАН НОМИДАГИ МОСКВА ОЛИЙ ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИДА ВА Н. Г. ЧЕРНИШЕВСКИЙ НОМИДАГИ САРАТОВ ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИДА ИЖТИМОИЙ ФАНЛАРНИ ЎҚИТИШНИНГ ҒОЯВИЙ-НАЗАРИЙ САВИЯСИНИ ОШИРИШ ЮЗАСИДАН ОЛИБ БОРИЛАЁТГАН ИШ ТЎҒРИСИДА»ГИ МАСАЛАНИ КЎРИБ ЧИҚДИ.

Қабул қилинган қарорда шу нарса қайд қилинадики, партия XXIV съездининг қарорларини ва КПСС Марказий Комитетининг «Ижтимоий фанларни янада ривожлантириш ва коммунистик қурилишда шу фанларнинг ролини ошириш чоралари тўғрисида»ги қарорини бажариш жараёнида Н. Э. Бауман номидаги Москва Олий техника билим юрти ва Н. Г. Чернишевский номидаги Саратов Давлат университетининг ректоратлари, партия комитетлари ва ижтимоий фанлар кафедралари КПСС тарихи, фалсафа, сиёсий иқтисод, илмий коммунизмни ўқитишнинг ғоявий-назарий савиясини оширишда ижобий натижаларга эришдилар.

Студентларнинг марксизм-ленинизм фанини, партия ҳужжатларини, Коммунистик партия билан Совет давлатининг ички ва ташқи сиёсатини, КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежневнинг коммунистик қурилиш назарияси ва практикасининг энг муҳим масалаларига бағишланган нутқлари ва асарларини ўрганишга бўлган қизиқиши кучайди.

Стабил программалар жорий этилганлиги, янги дарсликлар ва ўқув қўлланмалари нашр этилганлиги, муаллимларнинг илмий савияси оширилганлиги ижтимоий фанларни ўқитишни, студентларнинг марксизм-ленинизм назариясини ўрганишини яхшилашга имкон берди. Олий техника билим юртидаги ва университетдаги ҳамма муаллимларнинг салкам етмиш проценти ҳозирги вақтда илмий даража ва унвонга эга бўлган кишилардир, уларнинг кўплари актуал илмий проблемалар устида иш олиб бормоқдалар. Саратов университетининг кафедралари нашр этган бир қанча монографиялар ва коллектив бўлиб қилинган ишлар илмий жамоатчиликнинг ижобий баҳосини олди.

Партия комитетлари ва ижтимоий фанлар кафедралари студентларни коммунистик руҳда тарбиялаш соҳасидаги ишида ленинча синов, ёш лектор мактаблари, ижтимоий касб факультетлари, студентлар ишларининг конкурслари, ижтимоий-сиёсий практика, қурилиш отрядларида оммавий равишда қатнашиш сингари формалар муҳим ўрин олди. Бу эса студентларни ғоявий ва меҳнат жабҳасида чиниқтиришни кучайтиради, уларда меҳнат коллективларига бориб оммавий-сиёсий ва ташкилотчилик иши олиб бориш маҳоратини ривожлантиришга ёрдам беради. Москва Олий техника билим юртининг партия комитети билан илмий кенгаши мажлисларда ижтимоий фанлар кафедраларининг таълим-тарбиявий ва илмий фаолиятини такомиллаштириш масалаларини мунтазам равишда кўриб чиқмоқда.

Москва Олий техника билим юрти ва Саратов университети партия комитетлари, ректоратлари ва кафедраларининг ижтимоий фанларни ўқитишни такомиллаштириш соҳасидаги ишида катта камчиликлар ва нуқсонлар борлиги қарорда айтиб ўтилган.

Бутун таълим жараёнининг мазмуни ва ғоявий-сиёсий йўналишини белгилаб берадиган лекцияларнинг сифатига лозим даражада эътибор берилмаётир. Бир қанча ҳолларда муаллимлар лекция ўқиш вақтида материални чуқур, мароқли ва тушунарли тарзда баён этиб бермаётирлар. Назария ва практиканинг, Коммунистик партия ва Совет давлати тарихининг муҳим масалалари баъзан юзаки баён этилмоқда, етарли далил-исботлар ва илмий умумлашмалар қилинмаётир. Ҳозирги замон буржуа назариялари, реформизм ва ревизионизм унчалик кескин ва яққол танқид қилинмаётир. Идеология кураши ҳозирги босқичидаги ўзига хос хусусиятлар баъзан ҳисобга олинмаётир. Кўпгина муаллимлар семинар машғулотларида марксча-ленинча назариянинг актуал масалаларини ижодий муҳокама қилиш вазиятини яратиб бермаётирлар, бу эса студентларнинг активлигини пасайтиради ва уларда мустақил фикрлашни ривожлантиришга ёрдам бермайди. Баъзан студентлар ўзларини қизиқтирган саволларга ишонарли жавоблар олмайдилар. Назарий проблемаларни ўрганиш ҳаёт билан, коммунистик қурилиш тажрибаси билан, ҳозирги ижтимоий ҳаётдаги воқеа ва ҳодисаларни баҳолашга синфий ёндошишни тарбиялаш билан дурус боғлаб олиб борилмаётир.

Қарорда шу нарса таъкидлаб ўтиладики, лекциялардаги ва семинар машғулотларидаги катта камчиликлар, аввало, таълим жараёнининг ҳамма формаларида таълим билан тарбия бирлигини таъминлаши лозим бўлган асосий бўғинлар бўлмиш кафедралар таълим методика иши заифлигининг оқибатидир. Ижтимоий фанларни ўқитишда кино, телевиденедан, таълим ва кўргазмали қуролларнинг бошқа замонавий-техникавий воситаларидан фойдаланилмаётир.

Битириб чиқувчиларнинг кўплари ёш мутахассисларнинг амалий иши учун муҳим бўлган фалсафий ва иқтисодий фанларнинг бир қанча замонавий проблемалари соҳасида етарли билим олмаётирлар. Москва Олий техника билим юртида студентлар фан-техника революцияси ютуқларини социалистик хўжалик системасининг афзалликлари билан узвий равишда қўшиб юбориш йўллари ва методларини, уни ривожлантириш характери ва қонуниятларини чуқур ўрганмаётирлар. Саратов университетининг сиёсий-иқтисодий кафедраси баъзи бир табиёт факультетларида социалистик ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини ошириш масалаларига эътиборни етарли равишда қаратмаётир.

Ижтимоий фанларни ўқитишда ёшларда коммунистик одоб ва ахлоқни шакллантириш масалалари, меҳнатсеварлик руҳида тарбиялаш ва совет турмуш тарзига зид бўлган ҳамма иллатларга муросасизлик билан қараш проблемалари ўзининг дурус ифодасини топмаётир. Студентлар орасида ўқишга бепарволик билан қараш, жамоат тартибини бузиш ҳоллари ҳали ҳам учраб турибди.

Кафедраларда ривожланган социалистик жамият проблемалари, ижтимоий фанлар методологияси ва уларни ўқитиш методикаси масалалари, шунингдек идеология ишининг форма ва методлари соҳасида комплекс тадқиқотлар олиб бориш йўлга қўйилмаган.

Ректоратлар, партия комитетлари ва кафедраларнинг раҳбарлари муаллимлар билан олиб бораётган ишда катта нуқсонларга йўл қўймоқдалар. Лекторларни танлашда Лениннинг лекцияларнинг ғоявий-сиёсий йўналиши, уларнинг мазмуни «бутунлай ва батамом лекторларнинг состави билан» белгиланади, деган кўрсатмаси етарли равишда ҳисобга олинмаётир. Тажрибали ва ёш муаллимлардан фойдаланишни тўғри қўшиб олиб бориш таъминланмаётир, вакант лавозимларни эгаллаш конкурслари ва илмий-педагог кадрларни аттестациядан ўтказиш кўпинча расмиятчиликка айланиб қолмоқда. Саратов университетининг сиёсий иқтисод ва фалсафа кафедраларида муаллимларнинг ярмидан кўпи мазкур ихтисос бўйича чуқур илмий маълумотга эга эмас.

Аспирантурага танлаб олиш, илмий раҳбарликни ташкил этиш ва аспирантларни аттестациядан ўтказиш ишида катта камчиликлар бор. Москва Олий техника билим юртида ижтимоий фанлар кафедралари аспирантларининг кўпчилиги илмий иш планларини бажармаётир, педагогика фаолиятига дурус тайёргарлик кўрмаётир.

Саратов университетининг партия комитети билан ректорати социал-иқтисодий фанларни ўқитишнинг ғоявий-назарий савияси учун, муаллимларнинг малакасини ошириш учун партия ташкилотларининг ва ижтимоий фанлар кафедралари мудирларининг масъулиятини етарли равишда оширмаётир, студентларнинг уй-жой-маиший шароитларини яхшилашга зарур даражада эътибор бермаяпти. Университетнинг илмий кенгаши ижтимоий фанлар кафедраларининг фаолиятини узоқ вақтдан бери кўриб чиқмади ва анализ қилмади.

КПСС Марказий Комитети Москва Олий техника билим юрти билан Саратов Давлат университетининг партия комитетлари, ректоратлари зиммасига таълим-тарбиявий ва илмий фаолиятдаги мавжуд камчиликларни тугатиш вазифасини юклади. Марксча-ленинча ўқиш системасини янада такомиллаштиришни ва ёш мутахассисларнинг коммунистик дунёқарашини шакллантиришни таъминлаш лозим. Ижтимоий фанлар муаллимлари назарияни коммунистик қурилиш практикаси билан, партиянинг ҳозирги сиёсати ва ташкилотчилик фаолияти билан узвий равишда боғлаб олиб боришлари керак. Олий мактабни битириб чиқувчи ҳар бир киши марксча-ленинча назарияни ижодий ўрганиб олган бўлишига, ўз билимларини доимо тўлдириб ва чуқурлаштиришга интилишига, шу билимларни ҳаётда қўлланадиган бўлишига, коммунистик эътиқодни ўзига сингдириб олишига, юксак маънавий фазилатларни эгаллашига, буржуа идеологиясига қарши, Коммунистик партиянинг сиёсатини амалга ошириш учун изчил курашадиган оташин ватанпарвар ва интернационалист бўлишига қунт билан эришиш зарур.

Партия комитетларига, ректоратларга, ижтимоий фанлар кафедраларига қуйидагилар таклиф қилинди.

— ижтимоий фанларни ўрганишда, илмий дунёқарашни шакллантиришда, студентларни коммунистик руҳда тарбиялашда лекцияларнинг ролини муттасил ошириш. Лекция курсларини тўхтовсиз янгилаш ва бойитиш тўғрисида, лекцияларда коммунистик қурилиш, жаҳон революцион жараёнининг ҳозирги замон шароитида идеологик курашнинг актуал проблемаларини чуқур ёритиш ҳақида доимо ғамхўрлик қилиш; Ривожланган социалистик жамиятнинг энг муҳим қонуниятларини, ҳаракатлантирувчи кучларини ва ютуқларини яққолроқ очиб бериш, Коммунистик партиянинг раҳбарлик роли кучайиб бораётганлигини, партия фаолияти ва коммунистик идеологиянинг буюк ўзгартирувчилик кучини ҳар томонлама кўрсатиш; Ҳозирги замон ривожининг проблемаларини анализ қилишда партиявийлик ва синфий ёндошиш принципини оғишмай ўтказиш, антикоммунизмни, реформизмни ва ревизионизмни далил-исботлар билан фош қилиб ташлаш;

— студентларнинг биринчи манбалар, илмий адабиёт устида мустақил ишлашининг энг муҳим формаси бўлган семинар машғулотлари ўтказишни доимо такомиллаштириш, шу машғулотларда студентларнинг докладлари ва рефератларини қўйиб, муҳокама қилишни, ижтимоий фанларнинг энг мураккаб ва муҳим масалалари юзасидан самарали мунозаралар ўтказишни кенг йўлга қўйиш, кафедралар ҳузуридаги илмий тўгараклар ишини, илмий конференцияларни ва студентлар ишларининг конкурсларини ташкил қилишни такомиллаштириш. Марксча-ленинча назарияни ўрганиш ёш мутахассисларнинг ижодий фикрлашини ривожлантиришга ёрдам беришига, ижтимоий ривожланиш қонунлари ва истиқболларини чуқур тушунишда уларга кўмаклашишига, назарий масалаларни партия ва халқнинг фаолияти билан боғлаш маҳоратини сингдиришига эришиш. Меҳнат қаҳрамонларини, ишлаб чиқариш илғорларини, фан ва маданият арбобларини студентлар ҳузурида нутқ сўзлашга кенг жалб этиш;

— студентларда К. Маркс, Ф. Энгельс, В. И. Ленин асарларини, КПСС ва халқаро Коммунистик ҳаракат ҳужжатларини чуқур мустақил ўрганиш эҳтиёжи ва кўникмаларини ҳосил қилиш учун таълим жараёнидан актив фойдаланиш, бунда социалистик ва коммунистик қурилиш назарияси ҳамда практикаси асослари давомийлигини марксизм-ленинизм революцион таълимотининг янги актуал масалаларини партия илмий равишда ўртага қўйиб, ижодий тарзда ҳал этаётганлиги билан қўшиб олиб боришга асосланиб иш тутиш.

Ректоратлар ва партия комитетлари олдига ижтимоий фанлар кафедралари билан ишлаш соҳасида таълим-методика фаолиятини доимо такомиллаштиришга, лекция курсларининг мазмунини ва семинар машғулотларини ўтказиш методикасини мунтазам равишда муҳокама қилишга интилиш, муаллимларнинг профессионал малакасини ва педагоглик маҳоратини ошириш вазифаси қўйилди. Марксча-ленинча назария ўзининг барча таркибий қисмлари билан узвий бирликда ўрганиб борилсин.

Ижтимоий фанлар кафедралари таълим жараёнини ёш мутахассисларни тайёрлайдиган профилловчи кафедраларнинг вазифалари билан маҳкамроқ боғлаб олиб боришлари, улар билан биргаликда ҳозирги замон фан-техника революциясининг мазмуни ва қонуниятларини, унинг ютуқларидан фойдаланиш йўлларини тўлиқроқ очиб беришлари, техника ва социал тараққиёт учун актив курашчиларни тарбиялашлари лозим.

Ректоратлар ва партия комитетлари ижтимоий фанлар кафедралари иши учун, таълим-тарбия жараёнини яхшилаш, студентларга таълим ва сиёсий тарбия беришда, олий ўқув юртларидаги бутун идеология ишини такомиллаштиришда кафедраларнинг ва муаллимларнинг ижодий тажрибасини умумлаштириш ва оммалаштириш учун илмий кенгашларнинг фаолиятини активлаштириш керак. Студентларнинг мустақил ишлашини ташкил этиш соҳасида ижтимоий фанлар кабинетларининг фаолиятини активлаштириш кабинетларни таълим беришнинг замонавий-техникавий воситалари ва кургазмали қуроллар билан таъминлаш зарур.

Кафедраларнинг илмий ишида тадқиқотларнинг назарий савиясини янада оширишга, ижтимоий фанларни ўқитиш ва ёшларни коммунистик руҳда тарбиялаш методикасининг комплекс актуал проблемалари масалаларини ишлаб чиқишга эътибор жалб қилинди.

КПСС Марказий Комитети студентларга марксизм-ленинизм назариясини чуқур ўргатиш мақсадида комсомол ташкилотлари билан ижтимоий фанлар кафедраларининг алоқасини мустаҳкамлашга, студентларнинг группаларида талабчанлик, ўзаро ёрдам ва ўқишда ижодий активлик муҳитини вужудга келтиришга ВЛКСМ комитетларининг эътиборини қаратишни партия комитетларига тавсия қилди.

Ёшларни меҳнат билан чиниқтириш учун масъулият оширилсин, студентлар қурилиш отрядлари ҳаракатининг тарбиявий роли кучайтирилсин.

Ҳар бир студент меҳнат ва жамоат фаолияти мактабидан ўтишига ҳаракат қилинсин, тайёрлов бўлимларига тингловчилар танлаб олиш, ўқишдан ташқари вақтда студент ёшлар билан ишлаш яхшилансин, бунда ахлоқий ва эстетик тарбияга, оммавий-сиёсий ишга актив қатнашишга эътибор берилсин.

СССР ва РСФСР Олий ва ўрта махсус таълим министрликларига ижтимоий фанлар кафедралари ишини янада такомиллаштириш тадбирларини ишлаб чиқиб, амалга ошириш топширилди. Кафедраларни малакали профессор-ўқитувчилар билан таъминлаш ва аспирантура орқали кадрлар тайёрлаш сифати яхшилансин. Ректорлар кенгашлари иши ижтимоий фанларни ўқитиш тажрибасини умумлаштиришга ва кафедраларнинг студентларни сиёсий жиҳатдан тарбиялашдаги ролини оширишга қаратилсин. Университетлар ҳузуридаги ижтимоий фанлар муаллимлари малакасини ошириш институтларининг фаолияти анализ қилиниб, умумлаштирилсин, уларнинг куч-ғайратлари марксча-ленинча таълимотни ўқитишнинг ғоявий-назарий савиясини оширишнинг туб масалаларига қаратилсин.

Ижтимоий фанлар курсларига бағишланган, марксизм-ленинизм классикларининг асарларини ҳозирги замон ижтимоий ривожланиш жараёнлари билан узвий бирликда янада чуқур ўрганишда студентларга ёрдам берадиган юқори сифатли қисқача дарсликларни нашр этиш таъминлансин. Ижтимоий фанларнинг актуал масалаларига доир янги муҳим назарий ишлар эълон қилинишига мувофиқ равишда ўрганиш учун студентларга тавсия этиладиган адабиётлар рўйхатига ўз вақтида ўзгартишлар киритиб турилсин.

СССР Фанлар академияси билан биргаликда олий ўқув юртларининг социал-иқтисодий кафедралари миллий ахборот институтининг ижтимоий фанларга доир ахборот материаллари билан таъминлансин.

Ижтимоий фанларни бутун таълим муддати давомида ўқитиш масаласи, шу жумладан марксча-ленинча фалсафани ўрганиш муддатини икки йилга узайтириш ва ҳамма олий ўқув юртларида илмий коммунизмдан ягона давлат имтиҳони жорий этиш масаласи кўриб чиқилсин.

ЎРТОҚ Ю. В. АНДРОПОВГА МУКОФОТ ТОПШИРИЛДИ

КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг аъзоси, СССР Олий Совети Президиумининг раиси Н. В. Подгорний 24 июнь куни Кремлда КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Совети ҳузуридаги Давлат хавфсизлиги комитетининг раиси ўртоқ Ю. В. Андроповга Ленин орденини ҳамда «Ўроқ ва Болға» олтин медалини топширди. Ўртоқ Ю. В. Андропов Коммунистик партия ва Совет давлати олдидаги катта хизматлари учун ҳамда туғилган кунига олтмиш йил тўлиши муносабати билан шу юксак мукофотга сазовор бўлди.

Мукофотни топшириш вақтида Л. И. Брежнев, А. А. Гречко, В. В. Гришин, А. А. Громико, А. П. Кириленко, А. Н. Косигин, Ф. Д. Кулаков, А. Я. Пельше, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, М. С. Соломенцев, Д. Ф. Устинов, В. И. Долгих, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев ўртоқлар ҳозир бўлдилар.

Мукофотни топшириш вақтида ўртоқ Н. В. Подгорний нутқ сўзлади.

Ўртоқ Ю. В. Андропов жавоб нутқи сўзлади.

Коммунистик партия билан Совет давлатининг раҳбарлари ўртоқ Ю. В. Андроповни Ватаннинг юксак мукофоти билан астойдил, самимий муборакбод қилдилар, унинг Коммунистик партия, Совет Иттифоқи, совет халқи бахт-саодати йўлидаги самарали фаолиятида янги катта муваффақиятлар тиладилар. (ТАСС).

МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИ ДЕПУТАТЛАРИНИНГ ДИҚҚАТИГА

1974 йил 27 июнь куни соат 14 да область партия комитетининг мажлислар залида (Ўзбекистон кўчаси, 9) меҳнаткашлар депутатлари область Советининг VI сессияси очилади.

Депутатлар шу бинонинг ўзида соат 10 дан бошлаб рўйхатга олинадилар.

Область ижроия комитети.

Мўл ҳосил тўплашнинг шу масъулиятли долзарб кунларида Қуйи Чирчиқ районидаги Димитров номли колхоз пахтакорлари астойдил меҳнат қилмоқдалар. Хўжаликда ғўза қатор ораларига ишлов бериш, озуқалантириш агротехника муддатларида ўтказилмоқда. Улар бу йил ҳар гектар ердан 40 центнердан ҳосил кўтаришни мўлжаллаб иш юритмоқдалар. Суратда: ғўзаларни озиқлантириш пайти.

Н. Тўраев фотоси.

Бозорбой Норматов Чиноз районидаги «Қизил Октябрь» колхозининг моҳир механизаторларидан бири. У шу кунларда ғўзаларни меҳр билан парваришлаб, қатор ораларига ишлов беришда бошқаларга ўрнак бўлмоқда. Суратда: Б. Норматов.

А. Абалян фотоси.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИ ЧАҚИРИШ ТЎҒРИСИДА

СССР Олий Совети Президиуми СССР Конституциясининг 55-моддасига мувофиқ **қарор қилади:**

Тўққизинчи чақириқ Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Советининг биринчи сессияси 1974 йил 25 июлда Москва шаҳрида чақирилсин.

СССР Олий Совети Президиумининг раиси
Н. ПОДГОРНИЙ.
СССР Олий Совети Президиумининг секретари
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1974 йил 24 июнь.

ИЛҒОР МЕХАНИЗАТОР

Тонг. Ҳар кунги одатини канда қилмай Мавлон ака дала йўлидан шошиб боряпти. Йигирма беш йилдан бери у даласига ана шундай тонг билан йўл олади. Бу орада даладан йигирма беш бор хирмон кўтарилди. Йигирма беш ёшли йигит элликка кирди.

Ўша йигитлик дамларда ҳам техникага бўлган ҳавас Мавлонда кучли эди. У ғўза қатор ораларига ишлов бераётган тракторни кўрса, нигоҳ узмай қараб қоларди. Совхозда очилган қисқа муддатли тракторчилар тайёрлов курси унинг орзуси ушалишига сабаб бўлди. Механизаторлик гувоҳномаси билан «пўлат от»га минди. Шундан бери у суворий сифатида обрў-эътибор топиб эл ишига ҳисса қўшяпти. Ерни шудгорлашдан тортиб, то пахтадан мўл ҳосил олиб, хирмон кўтарилгунча механизация билан қандай иш бажарилган бўлса, Мавлон ҳозиру нозир.

Мавлон ака тонгни севади. Эрта бошланган иш унумли бўлишини моҳир механизатор жуда яхши билади. Бу хусусда у шундай дейди:

— Мен ўз тажрибамда тонгда меҳнатнинг унумли бўлишини синаб кўрганман. Шунинг учун ҳам тонг билан туриб далага отланаман. Қуёш борлиқни мунаввар этгунга қадар 3—4 гектар майдонга ишлов бераман. Куни билан эса бу кўрсаткич 10—12 гектарга етади. Культивацияни ҳам, ўғитлаб эгат олишни ҳам сифатли бажариш — кундалик ишим.

У механизаторлик қилаётган Зикриё Баротов бошлиқ бригаданинг меҳнат зафарларида моҳир механизатор Мавлон Олланазаровнинг ҳиссаси катта. Бригадада ҳар йили ҳосилдорлик ошиб боряпти.

Қишлоқ хўжалик ходимларининг Бутуниттифоқ социалистик мусобақасига қўшилган бригада пахтакорлари 92 гектар майдоннинг ҳар гектаридан камида 35 центнердан пахта олиш учун курашмоқдалар. Ғўза парваришини намунали олиб боришда бўлимдагина эмас, совхозда ҳам пешқадамлик қилаётирлар. Барча майдондаги ғўзаларга уч марта комплекс ишлов берилди. Ўғит ва сув бериш сифатли олиб боріляпти.

Республикамиз ва Ўзбекистон Компартиясининг шонли 50 йиллиги шарафига барча қатори Мавлон ака ҳам ўз зиммасига шахсий мажбурият қабул қилган.

Мавлон аканинг меҳнатлари партия ва ҳукуматимиз томонидан муносиб тақдирланган. Моҳир механизаторнинг кўксини Меҳнат Қизил Байроқ ордени безаб турибди. Орденли механизатор ҳозирги кунларда тунни кунга улаб меҳнат қилиб, катта хирмонга пухта пойдевор яратмоқда.

Р. БАГИРОВ,
Ф. ЗИЁДУЛЛАЕВ.

Бекобод районидаги 2-«Далварзин» совхози.

МЎЛ ҲОСИЛ ИШТИЁҚИДА

Қуйи Чирчиқ районидаги Свердлов номли колхоз аъзолари бу йил гектардан 43 центнердан ҳосил кўтаришга аҳд қилганлар. Дала ишлари ана шу олинган юксак социалистик мажбуриятга яраша олиб борилмоқда.

Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Петр Хан бошлиқ бригада аъзолари ҳосилдорликни оширишда карвонбошилик қилишяпти. Кейинги олти йил ичида бригада пахтакорлари ҳосилдорликни гектар бошига 27 центнерга оширишга муваффақ бўлдилар ва ўтган йили ҳар гектар ердан 52 центнердан «оқ олтин» етиштирдилар. Бригада аъзоларининг бу йилги ниятлари янада катта. 46 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 55 центнердан пахта олиш учун шижоат кўрсатишяпти.

Республикада хизмат кўрсатган пахтакор Турғунбек Усмонқулов бошлиқ бригада ҳам шу жумлага киради.

— Пахта ўз-ўзидан бўлавермайди, — дейди Т. Усмонқулов, — ўз вақтида ерни хайдашдан тортиб, ғўза қатор ораларига яхши ишлов бериш, ўз вақтида сувга қондириш, маҳаллий ўғитдан яхши фойдаланиш керак. Ҳозир ҳар туп ғўзада уч-тўрттадан шона ва гул бор. Қизларимиздан Зуҳра Исмоилова, Атир Жўрабекова, Галя Бродова ва бошқалар яхши ишлашяпти. 50 центнердан пахта ҳосили олиш учун фидокорона меҳнат қиляпмиз.

— Менга 40 гектар ер беркитилган, — дейди у, — ҳар гектар ердан 50 центнердан ҳосил олиш учун ҳаракат қиляпмиз. Мен эрталаб вақтли, соат олтида тураман. Далага бориб, иш органларини текшираман, культивацияни бошлаб яна текшириб кўраман. Қайси бири ўтмас бўлса, дарров яхшисига алмаштираман. Мен кўпроқ салқинда ишлайман, салқинда культивация қилинса кесак кўчмайди.

Колхозда сувчилар учун барча шароитлар яратиб берилган. Кунда икки маҳал иссиқ овқат ташкил этилган. Шу кунларда 80 дан зиёд сувчи ғўза ниҳолларини оби-ҳаётга қондириб суғормоқда. Саратон вақтида ғўзаларнинг сувга бўлган талаби ортади. Ғўзаларни сифатли қондириб суғорган деҳқон мўл ҳосилга пойдевор қўйган бўлади.

Колхоз коллективи етиштираётган ҳосилнинг таннархи арзон бўлиши учун курашмоқдалар. Ўтган йили бир центнер пахта 32 сўмга тушган бўлса, бу йил анча арзон бўлиши учун ҳаракат қилиняпти. Шунинг учун ҳам механизациядан ва маҳаллий ўғитлардан яхши фойдаланиляпти.

Х. ТЎРАЕВ.

МУДДАТИДАН ИЛГАРИ

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги марказий статистика бошқармасининг хабар беришича, Ўзбекистон саноат корхоналарининг коллективлари республика ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллигини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақани кенг қулоч ёйдириб, тўққизинчи беш йилликнинг белгиловчи йили, 1974 йил биринчи ярми учун маҳсулот реализация қилиш планини барвақт, 25 июнда бажардилар. Кўмир ва газ қазиб чиқариш, тракторлар, трактор прицеплари, культиваторлар, пахта толаси, ички трикотаж, озиқ-овқат саноати маҳсулотининг бир қанча турлари ва бошқа кўп маҳсулотлар ишлаб чиқариш топшириқлари ошириб бажарилди.

(ЎзТАГ).

Тошкент область ва Тошкент шаҳар саноат корхоналарининг коллективлари тўққизинчи беш йилликнинг белгиловчи 1974 йили халқ хўжалик планини муддатидан илгари бажариш, Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг ярим асрлик олтин тўйини муносиб совғалар билан кутиб олиш учун социалистик мусобақани кенг авж олдириб, меҳнатда катта ғалабага эришдилар. Маҳсулот реализация қилиш ярим йиллик плани муддатидан илгари 25 июнда тўла бажарилди.

ПАРТИЯ ХОДИМЛАРИНИНГ СЕМИНАРИ

24—25 июнда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида область, шаҳар ва район партия комитетлари умумий бўлимларининг мудирлари, шунингдек, область партия комитетларининг молия-хўжалик бўлимлари мудирларининг республика семинар-кенгаши бўлди. Семинарда шу бўлимларнинг ишини яхшилаш масалалари, партия комитетлари умумий бўлимлари ходимларининг КПСС Марказий Комитетида бўлган кенгаши якунлари қараб чиқилди. Семинар қатнашчилари иш тажрибаларини ўртоқлашдилар.

Семинарда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари В. Г. Ломоносов нутқ сўзлади.

ЎзТАГ.

БЕШЙИЛЛИКНИНГ ТЎРТИНЧИ ЙИЛИ

САНОАТ ХОДИМЛАРИНИНГ СОЦИАЛИСТИК МУСОБАҚАСИ

● ИККИ БРИГАДА ҲАМКОРЛИГИНИНГ ҚУВОНЧЛИ НАТИЖАЛАРИ ● МУСОБАҚА ҒОЛИБЛАРИНИ ТЎҒРИ РАҒБАТЛАНТИРАЙЛИК ● КОРХОНА ИНЖЕНЕР-ТЕХНИК ХОДИМЛАРИ ПЛАН-МАЖБУРИЯТ АСОСИДА ИШЛАШЯПТИ ● ҲАМ ТЕЗ, ҲАМ СОЗ. ● МАЖБУРИЯТНИ БАЖАРИШ — ШАРАФЛИ БУРЧ

ОЛОВКОРЛАР БЕЛЛАШУВИ

Шамси қанчалик ўзини тутишга уринмасин, барибир бўлмади, гулдурос қарсаклардан боши айланиб қолаёзди. Қарсаклар сира тинмайдиганга ўхшарди. Ёки Шамсига шундай туюляптимикин-а?

У президиум саҳнасидан тушиб келаркан, бошини бир кўтариб, залга нигоҳ ташлади. Унга кулиб қараб турган юзлаб кўз ва чин дилдан қарсак чалаётган юзлаб қўлларни кўрди. Кўрди-ю, биронтасини ҳам аниқ таниб ололмади. Лекин уларнинг ҳаммаси Шамсига таниш — дўстлари, ўртоқлари, қадрдонлари. Яхлит бир сўз билан айтганда — ҳамкасблари!

У темир печ қаршисида ҳам бу даражада терламасди. Пешонасидан қуйилиб, қорамағиз ёноқларига оқиб тушаётган терни рўмолчаси билан артганича оҳиста бориб жойига ўтирди. Йўқ, ўтиришга улгурмасидан тўрт тарафдан унга қўллар узатила бошлади. Шамси табрик учун узатилаётган чайир қўлларни бир-бир сиқиб, миннатдорчилик билдирар эди.

— Табриклайман, Шамси ака!

— Муборак бўлсин энди, Шамсивой!

— Барака топ, ўғлим, бахтинг мунданам очилсин!

Булар — металлурглар, Шамсининг устозлари, шогирдлари, тенгқурлари.

Шамси Нуриддиновни «Октябрь революцияси» ордени билан муборакбод этишмоқда!

Гена Шамсига ўшанда ёпишиб олди:

— Табриклайман, ҳамкасаба, энди мусобақалашмаганингизга қўймайман. Осилсанг баланд дорга осил, дейдиларку, орденлиқ билан мусобақалашаман.

— Бўпти, қўлни беринг. Сиз билан беллашганим бўлсин!..

Геннадий Кондрашов бир сўзлик чиқиб қолди. Ўшанда дадиллик қилиб Шамсига қўл узатганича бор экан. Орадан роса уч йил вақт ўтди. Бу давр ичида Геннадийнинг бригадаси жуда жадал ўсди, камолот сари катта қадам ташлади. Рост, баъзи кўрсаткичлар бўйича Шамси Нуриддинов бригадасидан ўзиб кетган кезлари ҳам бўлди. Шунда Шамсига астойдил миннатдорчилик билдирди. Тажрибали, илғор ҳамкасби, мусобақадоши эса унинг бу ютуқларига ҳасад билан қарамади. Аксинча, қувончига шерик бўлди, боши осмонга етди. Нега? Сабаби — Генанинг ўзи иқрор бўлганидек, унинг муваффақиятларида Шамсининг муносиб ҳиссаси бор...

Бу икки зарбдор коллектив, икки коммунистик меҳнат бригадаси ўзаро социалистик мусобақа мазмунини, моҳиятини тўғри тушунишади. Мусобақани ким ўзарга пойга қабилида тасаввур қилмайдилар. Социалистик мусобақанинг зарур шартларидан ҳисобланмиш — натижаларни солиштириб кўриш, камчиликларини дўстона ўртоқлашиб, ўзаро ёрдам бериш кабиларга асосий эътиборни қаратадилар. Иккала коллектив аъзолари тез-тез бири иккинчисининг иш жойига ташриф буюради, илғор тажрибаларни баҳам кўришади, камчиликларини рўйи-рост очиб ташлайдилар.

Натижада, В. И. Ленин номидаги Ўзбекистон металлургия заводининг иккита асосий цехида меҳнат қилаётган икки улкан коллективлар ўртасида дўст-биродарларча самимий муносабатлар пайдо бўлди. Бу илиқ муносабатлар ўртоқлик оловида тобора пишиб, мустаҳкамланиб бормоқда. Бунда, айниқса, прокатчилар Абдураим Бегматов, Николай Кашперский, Анатолий Маров, Абдумўмин Орипов, Иброҳим Нурматов, мартенчилар Ойша Абдухолиқова, Юрий Нам, Наталья Вельк, Юрий Копиловларнинг ҳиссалари катта бўлмоқда.

Прокатчилар — Шамси Нуриддинов, мартенчилар эса — Геннадий Кондрашов бошлиқ бригаданинг аъзолари.

Прокат ва мартен цехлари эса заводнинг асосини ташкил этади. Бу икки коллектив икки асосий цехнинг юлдузлари ҳисобланишади.

Бирнеча йил давом этиб келаётган ўзаро социалистик мусобақа мусобақадошларни яна ҳам илғорликка, янада баландроқ чўққига олиб чиқди. Иккала коллектив ҳам ойлик, йиллик ишлаб чиқариш топшириқларини муддатидан бирнеча кун олдин бажариб, планга қўшимча равишда юзлаб тонна маҳсулот тайёрлашмоқда. Жумладан, Ш. Нуриддинов бошлиқ бригада тўққизинчи беш йилликнинг белгиловчи йилида планга қўшимча равишда 1200 тонна маҳсулот беришга аҳд қилган. Ўтган беш ой мобайнида шундан 580 тоннаси тахт қилиб қўйилди. Республикамиз ва Ўзбекистон Компартиясининг олтин тўйига прокатчи металлурглар пландан ташқари 1000 тонна маҳсулот армуғон қилиш ҳаракатидалар. Бундай улкан ғалабани қўлга киритиш йўлида бригаданинг 37 аъзоси бир ёқадан бош чиқариб меҳнат қиляпти.

Шунингдек, мусобақадош қўшни бригаданинг планга қўшимча мажбуриятлари ҳам тахсинга лойиқ. Мартенчилар республика юбилейига 700 тонна бўлакланган ва 380 тонна прессланган лом ҳадя этишади.

Дарвоқе, Геннадий Кондрашовнинг 40 кишидан иборат коллективи ҳам заводда шуҳрат қозонган. Бригадирнинг ўзи комсомол XVII съездининг делегати, бригада аъзоларининг сардори.

Ўзбекистон комсомолининг XX съезди шарафига «Пионер эритмаси»ни тайёрлашдек шарафли вазифа ҳам шу азаматларнинг зиммасига тушган эди. Съезд арафасида республикамизнинг кўп шаҳар ва қишлоқларидаги пионерлар йиққан 100 тонна металлолом 20 та юк машинасида карвон тортиб Бекобод шаҳрига кириб келди. Бу карвонни Г. Кондрашов бригадаси қабул қилиб олди ва шу кунниёқ барча маҳсулотларни ишловдан чиқариб, қуюв цехига жўнатди. «Пионер эритмаси» қуюв цехидан чиқиб, мусобақадошлар қўлига борди. Прокатчилар пионерлар металломидан минглаб дона темир буюмлари тайёрлаб, қурилишларга, саноат корхоналарига юборишди...

Зарбдор меҳнат жабҳасидаги мусобақа икки бригада аъзолари ўртасида бошқа шаклларда ҳам намоён бўляпти. Улар ўзаро ҳамжиҳатликда ташкил қилган «Қани, қизлар!», «Қани, йигитлар!» каби қизиқарли кеча — мунозаралар завод аҳлини ниҳоятда мамнун этди. Дарҳақиқат, мусобақа ғолиб ва мағлублик эмас, балки бирбирини тушуниш, ҳамкорлик ва ҳамжиҳатлик, ўзаро ёрдам асосида юксак самарадорликка, маънавий бойликка эришмоқ демак...

Ҳ. ҒАНИЕВ,
завод касаба союз комитети раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

ТОШКЕНТ тўқимачилик комбинатининг кўпгина илғор ишчилари социалистик мусобақа жараёнида вужудга келган бир қатор ватанпарварлик ҳаракатининг ташаббускорлари ҳисобланади. Ҳозир бу ерда бир беш йилликда икки беш йилликни бажариш учун курашаётган ишчилар сони кун сайин кўпайиб бормоқда. Суратда: вақтдан ўзиб ишлаётган тўқувчилардан В. Солдатова, З. Мильниченко ва М. Олдомуродовани кўриб турибсиз.
А. Тўраев фотоси.

ОММАВИЙ СОЦИАЛИСТИК МУСОБАҚА ВА БУ МУСОБАҚА НЕГИЗИДА МЕҲНАТКАШЛАРНИНГ ИЖОДИЙ ТАШАББУСИНИ ЮКСАЛТИРИШ АВВАЛДАГИДЕК БУНДАН БУЁН ҲАМ МАМЛАКАТ ЭКОНОМИКАСИНИ ЯНАДА РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ ҚУДРАТЛИ ВОСИТАСИДИР.

(КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг «1974 йил халқ хўжалик планини муддатидан илгари бажариш учун саноат, қурилиш ва транспорт ходимларининг Бутуниттифоқ социалистик мусобақасини ўтказиш тўғрисида»ги қароридан).

УЧ БРИГАДА МУСОБАҚАСИ

Қурилиш бошқармамиз яқин йилларгача тарқоқ хўжалик ҳисобланиб, қолоқликдан қутулолмай келарди. Партия, касаба союз ва комсомол ташкилотлари коллектив фаолиятида тубдан бурилиш ясаш йўлида кескин кураш бошлаб, бу ҳаракатга барча қурувчиларни жалб этди.

Қолоқликдан қутулишимизда социалистик мусобақа ҳам жуда катта самаралар берди. Мусобақа кенг йўлга қўйилганлиги туфайли ишчиларнинг ижодий активлиги ошди.

Абдувоҳид Саъдиев, Темур Асанов, Сирен Шегай бошқараётган бригада коллективлари ҳар йили ўзаро социалистик мусобақа шартномаси асосида меҳнат қилиб, илғорликни қўлдан бермай келаётирлар.

Айни кунларда бошқармамиз коллективи йил охиригача пландан ташқари 20 минг сўмлик қурилиш ва ремонт ишларини бажариб, республикамиз юбилейига муносиб совға тайёрлаш учун социалистик мусобақани янада авж олдирмоқда.

А. АБДУРАЗЗОҚОВ.
Юқори Чирчиқ район қурилиш-ремонт бошқармаси бинокори.

ИЛҒОРЛАР

ОБЛАСТИМИЗ саноатчилари тўққизинчи беш йиллик белгиловчи йилининг ўтган беш ойи давомида катта-катта меҳнат зафарларини қучдилар. Саноат ишлаб чиқаришининг барча техник-иқтисодий кўрсаткичлари тўла ва зиёдаси билан адо этилди.

Бу ютуқларга ўнлаб саноат корхоналарининг ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари муносиб ҳисса қўшдилар. Улар орасида Ангрендаги **кўмир разрези, 9-шахта кончилари, керамика комбинати коллективи**, Чирчиқдаги **электрохимия машинасозлиги заводлари меҳнат аҳли бор. Янгийўлдаги экспериментал колбаса-сут, ёғ-мой комбинатлари, пойафзал фабрикаси коллективлари ҳам илғорлар сафида боришяпти.** Бекободдаги **Ўзбекистон металлургия заводи, цемент комбинати** ишчи-хизматчилари областимиз саноатчиларининг меҳнат зафарларига баракали улуш қўшдилар.

ҚОЛОҚЛАР

Шу йилнинг ўтган беш ойида 11 корхона маҳсулот реализация қилиш планини бажармади ва давлатга 2,2 миллион сўмлик кам маҳсулот етказиб берди.

Реализация бўйича давлат планини бажармаган корхоналар деярли барча шаҳар ва районларда бор. Калинин районидаги **2-автомобиль ремонт заводи, Янгийўл мебель фабрикаси, Эйвали бинокорлик материаллари комбинати, Янгийўл темир-бетон буюмлари заводи, «Ташоблсельстрой» трестининг бинокорлик материаллари комбинати** ва бошқа корхоналар шулар жумласидандир. Биргина май ойида 14 корхона маҳсулотни реализация қилиш планини бажармади. Булар орасида ойлик планни 72,6 процент қилиб бажарган **Олмалиқ химия заводи,** 240 минг сўмлик кам маҳсулот реализация қилган **Чирчиқ трансформатор заводи** ва бошқа корхоналар бор.

ЯНГИЛИККА КЕНГ ЙЎЛ

ШАХСИЙ МАЖБУРИЯТ АСОСИДА

Ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини ошириш, маҳсулот бирлигини тайёрлаш учун харажатларни камайтиришда инженер-техник ходимлар ҳал қилувчи роль ўйнайди.

Шуни ҳисобга олиб, сўнгги вақтларда комбинатимизда шу жумладан, цехимизда уларнинг ижодий ташаббусини ошириш, ишлаб чиқаришнинг турли муаммоларини ҳал этишга жалб қилиш масалаларига катта аҳамият берилмоқда.

Инженерлар ва техниклар 1973 йилдан шахсий ижодий планлар асосида ишлай бошлашди. Бу ажойиб янгилик КПСС Марказий Комитетининг партияга, совет халқига Мурожаатидан сўнг кенг қулоч ёйди, цехимизнинг барча инженер-техник ходимлари социалистик мусобақага қўшилиб, зиммаларига шахсий мажбуриятлар олишди. Уларнинг диққат-эътибори ишлаб чиқаришни техник такомиллаштириш, оғир операцияларни бартараф этиш, ёш ишчиларни касбларга ўргатиш бўйича ишларни янада чуқурлаштиришга қаратилди.

Инженер ва техникларимиз шахсий мажбуриятларни бажариш йўлида тинмай изланишяпти. Улар ишлаб чиқаришни ривожлантириш темаларида лекция ва суҳбатлар ўтказмоқдалар.

Шахсий мажбуриятлар ходимларнинг ишлаб чиқаришни такомиллаштиришга қўшаётган ҳиссаси салмоғини оширди. Айниқса, ишчилар ва инженер-техник ходимларнинг ижодий ҳамкорлиги ривожланмоқда. Бу эса ишчиларни ҳам ижодий изланишга жалб қилиш, турли ишлаб чиқариш муаммоларини биргаликда ҳал этиш имконини бермоқда.

Масалан, цехимиз технологи ўртоқ Н. С. Ўрмонов ўз шахсий мажбуриятини бажара бориб, ремонт вақтида штангенциркуль деталларини силлиқлашнинг тамомила янги технологик режимини жорий қилди. Ҳозирги вақтда у пайванд қилинган чоклар ва зихлари параметрларини ўлчаш учун мослама яратиш устида ижодий изланиш олиб бормоқда. Бу меҳнат унумдорлигини оширади ва пайванд чоклари сифатини яхшилайди.

Инженер-технолог ўртоқ Н. В. Томбаков ўйиш ва йўниш станоклари учун мосламалар ва оснасткаларни такомиллаштирмоқда. Бир группа мутахассисларимиз карбамид қоришмасини узатиб берувчи насоснинг ишлаш муддатини узайтириш устида ишламоқдалар.

Инженер-техник ходимларимизнинг шахсий мажбуриятларида ёш ишчиларга оталик қилиш, уларга касб ўргатиш ҳам алоҳида ўрин олган. Бу билан улар ишлаб чиқариш учун ниҳоятда зарур бўлган кадрлар тайёрлашга муносиб ҳисса қўшмоқдалар. Коммунист мастер ўртоқ С. А. Титов слесарь С. Чихаловни слесарликка ўргатди. Мастер ўртоқ К. Рамазов ёш ишчи Фёдоровда токарлик касбига меҳр уйғотди. Стукаловни эса фрезерчилик касби сир-асрорларидан хабардор қилди. Устозларининг таълимини олган слесарлардан В. Давидов, С. Турлибоев, токарлардан А. Милованов, Б. Маматқулов ва бошқалар моҳир ишчиларимиз сафида боришяпти.

Инженер-техник ходимларнинг шахсий план-мажбурият асосида ишлашлари биз учун янгилик. Ҳеч шубҳасиз, бу ҳаракат янада ривожланади, бу эса коллективимиз ишлаб чиқариш фаолияти натижаларининг янада яхшиланишига ёрдам беради.

С. А. ПОДОСПЕЕВ,
Чирчиқ электрохимия комбинати ремонт-механика цехи бошлиғи.

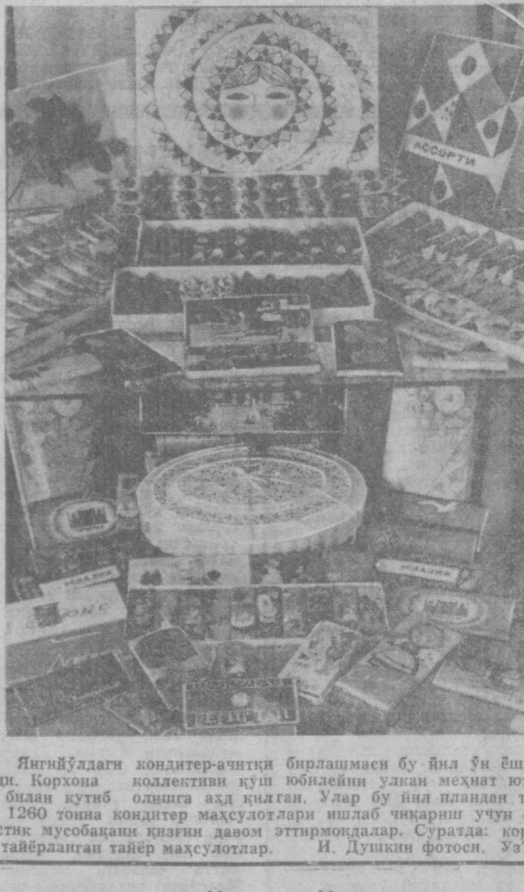

Янгийўлдаги кондитер-ачитқи бирлашмаси бу йил ўн ёшга тўлади. Корхона коллективи қўш юбилейни улкан меҳнат ютуқлари билан кутиб олишга аҳд қилган. Улар бу йил пландан ташқари 1260 тонна кондитер маҳсулотлари ишлаб чиқариш учун социалистик мусобақани қизғин давом эттирмоқдалар. Суратда: корхонада тайёрланган тайёр маҳсулотлар. И. Душкин фотоси. УзТАГ.

МАВСУМИЙ ПОЙАФЗАЛЛАР

Пойтахтимиздаги 2-пойафзал фабрикаси коллективи мавсумий пойафзал маҳсулотлари ишлаб чиқаришга киришди. Аёллар оёқ кийимининг тўрт янги хили тикила бошлади. Янги маҳсулот енгиллиги, пишиқлиги, нафислиги билан манзур бўлмоқда.

Чарм, хромдан тикилган олти хил моделдаги эркаклар ёзги пойафзали ҳам бежирим қилиб тайёрланяпти. Аҳоли учун шундай пойафзалларни кўпайтириб, маҳсулот сифатини яхшилашга алоҳида эътибор берилмоқда.

З. МУҲАММАДЖОНОВ.

МУКОФОТЛАР ТЎҒРИ ТАҚСИМЛАНСИН

КПСС Марказий Комитетининг «Социалистик мусобақани ташкил этишни янада яхшилаш тўғрисида»ги қарорида мусобақа ғолибларини моддий ва маънавий рағбатлантириш формаларидан оқилона фойдаланиш зарурлиги алоҳида таъкидланган.

Бу ватанпарварлик ҳаракатида яхши кўрсаткичларга эришаётган коллективлар ва айрим ишчиларнинг ўз меҳнати натижасидан манфаатдорлигини муттасил оширишнинг ишлаб чиқаришни кенгайтириш, маҳсулот сифатини яхшилаш ва таннархини арзонлаштириш, меҳнат унумдорлигини кўтаришда роли катта эканлиги кўрсатиб ўтилган.

Шунинг учун ҳам социалистик мусобақа ғолибларини ҳар томонлама рағбатлантириш маблағларидан ўринли фойдаланиш, бу ишда озгина бўлса ҳам камчилик ва нуқсонларга йўл қўймаслик, ҳар бир ишчи-хизматчининг қандай ишлаётганини, коллектив қўлга киритган ютуққа қандай ҳисса қўшаётганини ҳисобга олиб рағбатлантириш лозим, бунда бир хилликка йўл қўйиш асло мумкин эмас.

Яқинда область халқ контроли комитети социалистик мусобақа ғолибларини рағбатлантириш учун ажратилган маблағдан қандай фойдаланилаётганлиги юзасидан текшириш ўтказди. 50 корхона, 16 колхоз ва 3 та совхозда бу ишнинг аҳволи таҳлил қилинди. У ажратилган маблағлар асосан социалистик мусобақа шартларига мувофиқ тақсимланаётганлигини кўрсатди. Мукофотлар инженер-техник ходимлар, ишчилар ва хизматчилар ўртасида уларнинг маош фондларига пропорционал равишда тарқатиляпти. Корхоналар раҳбарларига, бош мутахассисларга мукофотлар юқори ташкилотларнинг буйруқларига биноан тўланяпти.

Шу билан бирга айрим корхоналар ва ташкилотларда социалистик мусобақанинг аҳамиятига, илғорларни тўғри рағбатлантиришга етарли эътибор берилмаяпти. Шу сабабли ҳам бундай корхоналар ва ташкилотларда мусобақа ғолибларига мукофотлар кўпчилик ўртасида тантанали равишда топширилмасдан, ҳатто маошга қўшиб бериш ҳоллари ҳам содир бўляпти. Бунинг устига мукофотларни ходимлар категориялари ўртасида тақсимлаш ҳақидаги СССР Министрлар Совети ва ВЦСПС қарорининг бузилишига йўл қўйилмоқда. Айрим мусобақа ғолибларига кўпроқ, бошқаларга эса камроқ мукофот тўланяпти.

Масалан, Олмалиқ химия заводида ўтган йилнинг иккинчи квартaлида ҳар бир ишчи ҳисобига тўланган мукофот миқдори 14 сўм 21 тийинни, тўртинчи кварталда эса 13 сўм 96 тийинни ташкил этди. Корхонада ишлаб чиқариш командирлари ва хизматчиларга ишчиларга тўланганига қараганда анча кўп мукофот тақсимланган. Иккинчи кварталда цех бошлиқлари ва хизматчиларга ишчиларникидан 1,8 баравар, тўртинчи кварталда эса 3,4 баравар кўп миқдорда мукофот тўланган.

Мусобақа ғолибларига мукофотлар тўлашда бошқа камчиликлар ҳам содир бўлмоқда. Ҳатто ишлаб чиқариш интизомини бузган ишчиларга ҳам мукофотлар тўланган. Чирчиқ шаҳридаги 10-автобазада мусобақа ғолибларини мукофотлаш учун ажратилган 1,5 минг сўм моддий рағбатлантириш фондидан шу мақсад учун ажратилган 11 минг сўм мукофот билан бир вақтнинг ўзида берилган.

Оҳангарон цемент комбинатида мусобақа ғолибларини тақдирлаш учун ажратилган маблағдан фойдаланишда ҳам нуқсонларга йўл қўйилмоқда. Чирчиқ трансформатор заводида, Олмалиқ мебел фабрикасида ғолибларга пул мукофотлари беришда социалистик мусобақа шартлари бузилган, Янгийўлдаги 105, Бекободдаги 16, Ангрендаги 7 ва 72-автобазаларда ва бошқа қатор корхоналарда ишчиларга мукофотлар оз миқдорда — беш сўмдан ўн сўмгача тақсимланган.

Текширилган 19 та қишлоқ хўжалик ташкилотида пахта хом ашёси, чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтиришда эришган ютуқлари учун 216.5 минг сўмлик мукофот берилган. Бу маблағ ғолиб бўлган колхозчиларни, бригада бошлиқларини, қишлоқ хўжалик органлари раҳбарлари ва бош мутахассисларни тақдирлаш учун сарфланган.

Оққўрғон райони хўжаликларида пахта тайёрлаш ва чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтиришда эришган муваффақиятлари учун қишлоқ хўжалиги меҳнаткашларини мукофотлашга 21,9 минг сўм ажратилган бўлса, меҳнаткашлар депутатлари район Совети ижроия комитетининг кўрсатмаси билан бу маблағ райондаги 27 та хўжаликка 500 сўмдан 900 сўмгача берилган. Район қишлоқ хўжалик бошқармасига 1500 сўм ва пахта йиғим-теримида ҳамда пилла қурти боқишда яхши кўрсаткичларга эришган мактабларни мукофотлаш учун 710 сўм ажратилган. Бу социалистик мусобақа шартларини бузиш демакдир.

Сўнгги йилларда қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ривожлантиришда юксак кўрсаткичларга эришаётган колхозчиларга рағбатлантириш тарзида енгил машиналар сотиш кенг йўлга қўйилмоқда. Лекин, афсусланарлиси шундаки, белгиланган бу тартибга ҳам кўп хўжаликларда амал қилинмаяпти. Масалан, ўтган йили пахта ва бошқа қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштириш ва давлатга топширишда юксак кўрсаткичларга эришган колхозчиларни мукофотлаш учун Юқори Чирчиқ районидаги «Политотдел», «Ленинский путь» колхозлари правлениеларига, Калинин районидаги Калинин номли колхоз, «Ўзбекистон» паррандачилик фабрикаси ва Орджоникидзе районидаги «Октябрь» колхозига енгил машиналар ажратилган эди. Лекин «Москвич» ва «Жигули» маркали бу машиналарнинг бирортаси ҳам хўжалик аъзоларига берилмай, колхозлар правлениелари ихтиёрида қолдирилди.

Айрим хўжаликларда пул мукофотларини тақсимлашда бир хилликка йўл қўйилган. Хўжаликнинг илғор ишчилари учун арзимаган мукофотлар берилган. Масалан, Орджоникидзе районидаги «Химик» совхозидан 1972 йил қиш шароитларида чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ва таёрлашни кўпайтирганлиги учун мукофот тарзида ажратилган 400 сўмлик маблағга ҳар бири 3 сўм 44 тийинлик пиёла сотиб олинган ва у ўн уч сут соғувчига берилган. Хўжаликнинг 14 тракторчисининг ҳар бирига эса 25 сўмлик гилам поёндоз тақдим этилган.

Ўрта Чирчиқ районидаги «Полярная звезда» колхозида социалистик мусобақа шартлари қўпол равишда бузиляпти. Бу ерда чорвачиликни ривожлантиришдаги хизматлари учун мукофот тарзида бериш учун ажратилган 250 сўм фақатгина ферманинг бешта бригадири ўртасида тақсимланган. Колхозчиларнинг бирортасига ҳам мукофот берилмаган. Колхоз правлениеси колхозчиларни мукофотлаш учун ажратилган 5420 сўмни хўжалик аъзолари ўртасида 4—20 сўмдан тақсимлаган.

Область халқ контроли комитети социалистик мусобақа ғолибларини мукофотлашда шундай камчиликларга йўл қўйган корхоналар, колхозлар, совхозлар раҳбарлари зиммасига бу соҳадаги чалкашликни зудлик билан бартараф этиш ва бундан буён такрорланмаслигини таъминлаш вазифасини юклади.

М. МИРҲАМИДОВ.

УСЛУБ САБОҚЛАРИ

2. ЎЗ-ЎЗИГА САВОЛЛАР

Министрлик қарорининг самарадорлиги, таъсир кучи нималарга боғлиқ? Бу нарса қарорнинг омилкорлик билан ёзилишига, ҳаётнинг реал талабларига жавоб бера олишига, аппарат ходимларининг ижрони чинакам назорат қилиш ва текширишни йўлга қўябилишига боғлиқ. Ўз-ўзидан равшанки, яна ўнлаб шарт-шароитлар бор, лекин биз юқорида тилга олинганлар билан кифояланмоқчимиз.

Министрлик «имтиҳонлари» ва «сабоқлари» ҳамма область халқ маорифи бўлими мудирлари учун муваффақиятли бўлиб чиқмади. Бу ҳақда олдинги мақолада гапириб ўтилганди. Тўртта областда кадрлар алмаштирилди. Ўз-ўзидан равшанки, коллегияда ҳисобот бериш дастлабки турткн бўлиб, ҳисоботдан кейин раҳбарлик услуби билан янада диққат-эътибор билан танишиб чиқилдики, токи бу одамлар давр талабларидан орқада қолаётганликларига ҳар томонлама ишонч ҳосил қилинди. Шуниси диққатга сазоворки, кадрларнинг алмаштирилиши шикоят ҳам, конфликт ҳам келтириб чиқармади. Барча қонун талабларигагина эмас, балки инсон тақдирига одоб юзасидан, сезгир муносабатда бўлиш талабларига ҳам қатъий риоя қилинди.

Халқ маорифи бўлими мудирларидан бири билан Андижон қишлоқларидан биридаги мактаб қурилишида бироз танишган эдик. Комилжон Болтабоев ҳамма кўрсаткичлар бўйича «ўз ўрнида» эди. Ихтисоси бўйича педагог бўлган бу киши партиявий ишнинг яхшигина мактабини ҳам ўтди. Керак бўлиб қолса, у жуда қисқа вақт ичида мактабнинг жиддий ташвишига жуда обрўли кучларни торта олади. Масалан, ўтган йили Андижон мактабларига йўлланма олган 1000 та ёш ўқитувчини уй-жой билан таъминлаш масаласини ҳал қилишга тўғри келиб қолди. Баҳорга қадар ниҳояти 24 киши одамларнинг уйида квартирада яшарди. Болтабоевнинг ўқитувчига, директорга, район халқ маорифи бўлими инспекторига берадиган энг юксак баҳоси «Меҳнаткаш одам» иборасидир. Область халқ маорифи бўлими мудирининг ўзи ҳам мана шу ибора мазмунига жуда-жуда мос келади. Бу йил республика областлари ўртасида мактаб кўрсаткичлари бўйича у биринчи ўринни олганлиги учун 16 минг андижонлик ўқитувчилар, мактаб бўйича бирга ишлайдиган дўстлари ва ёрдамчилари билан бирга қутлов олишга сазовор бўлганлигини ҳақли деб ўйлаш мумкин.

Лекин министрлик аппарати услуби ва методлари билан танишишни давом эттирайлик. Мана, коллегиянинг яна иккита мажлиси: биринчи мажлисда Тошкент давлат педагогика институтининг иши муҳокама қилинди. Кейинги мажлисда республиканинг чорвадор районларидаги халқ маорифи бўлимларининг ҳисоботи эшитилди. Масалалар бир-биридан анча узоқ. Шунинг учун ҳам уларга турлича тайёргарлик кўрилди. Биринчи ҳолда обрўли олимлардан иборат каттагина комиссия пединститут фаолиятининг барча йўналишларини чуқур ўрганиб чиқиб, ўқув-тарбия жараёнини ташкил қилишдаги жиддий камчиликларни очиб ташлади. Коллегияда асосий диққат-эътибор студентларнинг билими сифатига салбий таъсир этаётган конкрет педагогик нуқсонларга қаратилди. Айбдорларга тегишли чора кўрилди.

Бу нарса олий ўқув юрти ўқитувчилари тарбиясига катта фойда келтириши турган гап, албатта. Коллегиянинг ўқитувчилар тайёрлашни такомиллаштириш тадбирлари юзасидан институт ректоратига берган муфассал кўрсатмалари сўзсиз, катта қимматга эга бўлади. Аммо шуниси жуда муҳимки, қарорнинг хулосалари, тавсиялари, талаблари фақат Тошкент Давлат педагогика институти адресигагина айтилмаган. Бу қарор министрликнинг барча олий ўқув юртларига қаратилган бўлиб, улардан бирортаси ҳам битирувчи студентларнинг ўртача билим даражасида бўлиши билан келишишга ҳақлари йўқ.

Иккинчи муҳокамада ҳамма нарса — тайёргарлик ҳам, вазият ҳам бошқача бўлди. Министрликда умумий вазиятни яхши билишарди. Кейинги пайтда коллегия чорвадор районларнинг ишига учинчи марта ёндашди. Мактаб қийинчиликларини бу ерда табиатнинг ўзи келтириб чиқарган. (Саҳро ва ярим саҳро зонаси). Яйлов чорвачилигида чўпон оилалари бот-бот қароргоҳларини ўзгартириб, баъзан қишлоқ ва район марказларидан юзлаб километр узоққа кетиб қолишади. Бу — ишлаб чиқаришнинг ўзига хос хусусиятидир. Бироқ шароитга ҳеч қанақа ён босиш ҳақида сўз бўлиши мумкин эмас: чўпон болалари — ҳар бир гўдак, ҳар бир ёш йигит ва қиз ўрта маълумот олиши зарур. Интернатлар қуриш — навбатдаги ҳал қилинадиган вазифа. Ҳозироқ бу имкониятлар анчагина бор, жуда кўп чўпон болалари интернатда давлат томонидан тўла таъминланган ҳолда ўқишяпти.

Ургут районида яқиндагина 600 ўринли шундай мактаб қуриб битказилди, Нурота районида эса иккита мактаб ишга туширилди. Бироқ ўнлаб уч йиллик мактаблар қора уйларда жойлашган. Саҳрода қуриш жуда қийин. Ҳамма болалар интернатга жалб қилиниши учун ҳали анча йиллар ўтади. Шу бонсдан эски биноларни мослаштириб, яна ва яна ремонт қилишга, ободонлаштиришга тўғри келади. Республика маорифининг раҳбарлари бу ҳақда ҳаммадан олдин маслаҳат юритишмоқда. Энг кўп ёрдам бериш имкониятлари ўйланмоқда. «Интернатларни қайта жиҳозлашни тезлаштириш учун чорвачилик районларига қурилиш материаллари ва мавжуд резервдан ўқув қуроллари юборилсин...». «Бухоро область партия комитети болаларни мактабга олиб бориб, олиб келиш учун 11 та янги автобус ажратганлиги маълумот учун қабул қилинсин».

Чет тилидан 16 ўқитувчи етишмайди... Яқин атрофдаги интернат ўқитувчилари ёрдамида «кўчма дарслар» ўтказиш мумкин. Конимех районида шундай тажриба қўлланиляпти. «Биринчи синфга борадиган барча чўпон болаларини ҳисобга олиш» зарбдор вазифа қилиб қўйилган.

Қарорнинг сўнгги банди шундай: «Коллегия аъзолари ўқитувчилар, ота-оналар, хўжаликларнинг раҳбарлари билан учрашиш учун чорвачилик районларига бориб келишлари лозим».

Уч кундан кейин Бухоро области Конимех интернатининг ўқитувчилар хонасида министр С. Шермуҳамедов бундай деди: «Шуни тушуниб олинглар, ўртоқлар, мактабингиздаги билим сифати алоҳида аҳамиятга моликдир. Ҳар бир чўпон менинг болам тўлақонли билим оляпти, у ҳам Тошкент, Олмаота, Москва ва бошқа олий ўқув юртларига кириб муваффақиятли имтиҳон топшира олиши мумкин деб тўла ишонч ҳосил қилсин».

Иккита турли масала, икки хил адрес — пойтахтдаги пединститут ва узоқ чўпсн қишлоқларидаги мактаблар коллегияда муҳокама қилинган. Аммо кўриб турибсизки, моҳият эътибори билан бу масалалар бир жойдан чиқди, чунки уларга бир нуқтаи назардан туриб қаралди. Министрлик ходими минглаб муаммолар орасидан бугун энг муҳим бўлганларини топиши керак, дейишади. Мактаб ишида, инсон тарбиясида иккинчи даражали нарсалар йўқ, бу ерда ҳамма нарсани — ўқитувчиларга қиш учун ўтин-кўмир ғамлашдан тортиб, педагогика олий ўқув юртининг биринчи курс студентини янги программа билан ўқитишгача бўлган ҳамма ишлар диққат-марказда бўлиши керак. Халқ маорифига раҳбарлик қилишнинг юксак маҳорати ҳам, чамаси, ҳамма томонни, мактаб ҳаётининг қийинчиликлари, ҳодисаларини давр талаблари нуқтаи назаридан кўриб чиқиш қобилиятидадир.

...Мактабгача тарбия бошқармасида буйрук ушланиб қолди. Олдинига машбюронинг айби билан гўё ушланди, кейин кимнингдир столида туриб қолди. Коллегия мажлисидан бир ҳафта ўтгандан кейингина имзо чекиш учун министрга келтириб беришди. Яна бир ҳафтадан кейин ижрочиларга жўнатишди. Кўриниб турибдики, буйруқ атайлаб эмас, балки шундай одат бўлгани учун ушланиб турган. Бироқ бу гал «буйруқ ҳақида» буйруқ чиқди. Унда сусткашликка совуққонлик деб баҳо берилиб, айбдорларга ўз хизмат бурчига муносабатини ўзгартириш таклиф этилди. Яна бир неча ҳафта ўтгандан кейин «министрлик фаолияти билан боғлиқ» қатор факт ва кузатишлар келтирилган ҳужжат пайдо бўлди. Ҳужжатнинг моҳияти аниқ ифодаланиб: «Маориф министрлиги аппарати ишида иш вақтини беҳуда сарфлашни қисқартириш, меҳнат интизомини мустаҳкамлаш ва иш режимини такомиллаштириш тўғрисида» деб номланганди.

Эндигина министр этиб тайинланган С. Шермуҳамедов ишни ана шундан бошлаган эди. Министрлик партия ташкилоти, бутун коллективи уни актив қўллаб-қувватлади. Маъмурий чора-тадбирлар жамоат фикр кучи билан мустаҳкамланди. Аппарат коммунистларининг, бўлим ва бошқармаларнинг партия йиғилишлари ва партбюро мажлисларида шахсий ҳисоботларнинг тинглаш одат тусига киритилди. Ҳар қандай ишлаб чиқариш мажлиси олдин қабул қилинган қарорларни бажариш учун нималар қилинганлиги ҳақида ахборот беришдан бошланиши одат бўлиб қолди. Шундай қилиб, вазиятнинг ўзи, аппаратдаги муносабатлар системаси одамларнинг камол топишига, ижодий активлиги ривожланишига, шахсий масъулиятини мустаҳкамлашга олиб келди. Бошқача бўлиши ҳам мумкин эмас: талабчанликни карор топтирмоқчи экансан, ишни ўзингдан бошла. Ана шундагина кутилган натижага эришиш мумкин.

Республика министрлигининг иш услуби ҳозирча энди шаклланмоқда — маъмурий шаблонлар бартараф этилиб, беҳуда «қоғозбозлик» рад этилмоқда, мактаб ва ҳаёт билан жонли алоқа боғлашнинг йўллари изланмоқда. Биз нималар қилинганлигини айтиб ўтдик. Балки амалга оширилмаган ишларни ҳам таҳлил этишимиз ҳаққоний бўлур эди. Нуқсонлар инсон тарбиясида ҳамиша ҳам кўп бўлаверади, ахир бизнинг мақсадимиз бу ишни такомиллаштиришдан иборат-ку.

Республикада «мактаб ва пахта» муаммоси тугал ҳал қилинмаган. Гарчи министрлик Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг қўллаб-қувватлаши билан ўқув йили кунларида болаларни далаларда ишлаш муддатини кескин қисқартирган бўлса ҳам, бу иш тугал ҳал қилинмаган. «Бу муаммони шунчаки кун тартибидан олиб қўйиш осон, — дейишади Тошкентда. — Ҳозироқ пахтани фақат машиналар билан тераётган қатор районлар бор. Аммо меҳнат тарбиясининг бу миллий мактабини бутунлай ёпиб қўйиш инсофдан бўлармикан? Балки, шундай қилиш керак эмасдир. Шунга эришиш керакки, меҳнат тарбияси машғулотларга тўсқинлик қилмасдан, балки ёрдам бериши керак». Бу гапга қўшилмай илож йўқ.

Ўзлаштириш ҳақида икки оғиз гап. Район халқ маорифи бўлимида ва қишлоқ мактаби директори кабинетида министрлик коллегиясида ва партия активи йиғилишида — ҳамма ерда шундай саволни эшитасан: сизларда икки йилга қолган қанча ўқувчи бор? 15 тами? 20 тами? Кўп! Ахир сизда ҳамма шароитлар бор-ку...». Ҳаяжонланиш тушунарли. Мақсадларимиз нуқтаи назаридан бирорта икки йилга қолдирилган ўқувчи ҳам кўплик қилади. Бироқ мана шу ҳар бир ҳолатга чуқурроқ кириб борсангиз, жуда кўп турмуш мураккабликлари очилиб қоладики, баъзан тажрибали педагог ҳам унинг олдида ўйланиб қолади. Йўқ, бу ерда ўқитувчига талабчанликнинг ўзи кифоя қилмайди, у мактабнинг ҳамма жонкуярлари ёрдами ва иштирокига муҳтож. Акс ҳолда реал воқеликни ҳисобот билан бузиб кўрсатишгагина эришиш мумкин.

Министрлик раҳбарлигини яна бир нарса ҳаққоний равишда ташвишга солди: ўтган ўқув йили натижаларига кўра республиканинг қишлоқ мактабларидаги ўзлаштириш шаҳар мактабларидагига нисбатан анча юқори бўлди. Бу нима — муваффақият белгисими ё ўқитувчиларнинг талабчанлигида бўлган чекинишми? Чамаси, ҳар иккаласи ҳам бор. «Қайсиниси тўлақонли, қайсиниси пуч эканлигини аниқлаш лозим, — деди министр С. Шермуҳамедов. — Ҳозирча педагогика бизга ўқитувчи ишини баҳолашнинг холис мезонини беролмайди, процент кетидан қувиш хавфи ҳамиша мавжуд. Давлатга синф журналлари эмас, балки билимли кишилар керак...».

Республика Маориф министрлиги ишининг бугунги услубидаги изланишнинг мана шундай тўғри йўналиши биринчи навбатда қимматлидир.

О. МАТЯТИН,
(«Правда»нинг махсус мухбири).
Ўзбекистон ССР.

(«Правда» 23 июнь).

Давоми. Боши газетанинг 25 июнь сонида.

ХАРАЖАТ КАМ, ҲОСИЛ МЎЛ БЎЛСИН

Қишлоқ хўжалик ходимларининг тўққизинчи беш йиллик топшириқларини муддатидан илгари бажариш учун бошланган социалистик мусобақаси **«Кам меҳнат ва маблағ сарф қилиб юқори сифатли ва кўп маҳсулот етиштирамиз!»** шиори остида бормоқда. Ана шу уч кўрсаткич ҳар бир хўжаликнинг ишига баҳо беришда асосий мезон бўлади.

Совхозимиз 1973 йилда кўп пахта етиштирди. Унинг сифати яхши бўлишига эришди. Бунинг натижасида биз пландан ташқари 350 минг сўм даромад олдик.

Ўтган йил якунларини анализ қилиб чиққанимизда баъзи бўлим ва бригадаларда маҳсулот таннархи соҳасида жиддий камчиликлар борлиги маълум бўлди. Бу қандай юз берди? Область пахтачилик тресги 1973 йилда бир центнер пахтанинг таннархини 32 сўм 80 тийин белгилаган эди. Бу кўрсаткич унчалик юқори эмас. Трестдаги баъзи хўжаликларда пахтанинг таннархи ундан ҳам кам бўлаётганлигини совхозимиз коллективи яхши билади. Хўжалигимизда эса пахтанинг ана шу планда кўрсатилган таннархи бирмунча ошиб кетди.

Бунинг асосий сабаби — машиналардан унумли фойдаланмаяпмиз, уларнинг кўпчилиги тўлиқ қувват билан ишлатилмайди. Масалан, ўтган йили 12 та подборщикдан деярлик фойдаланилмади. Аксинча, четдан пахта теримига жалб қилинганларга совхоз 73 минг 200 сўм пул сарф қилди. Бундан ташқари, пахта териш машиналари пахтани икки марта териб олиш ўрнига кўпчилик майдонларда тўрт-беш марта теришга йўл қўйилди. Терим агрегатларининг иш унуми ҳам паст. Ёнилғи ва мойлаш материаллари эса пландагидан ортиқча сарф қилинди. Буларнинг ҳаммаси яхлит ҳисоблаганда совхозга 53 минг 300 сўмга тушди.

Маълумки, амортизация ажратмалари ҳар бир машина бирлиги учун белгиланади. Бинобарин, агар техника мунтазам ишласагина, ремонт учун ажратмалар ўзини қоплайди. Совхозимизда ишлатилмаган подборшчикларга келганда эса улар билан мавсумда 3 центнергина пахта терилди. Амортизация ажратмалари эса 6000 сўмни ташкил қилди. Шундай қилиб, машина паркидан ёмон фойдаланиш туфайли совхоз 91 минг 300 сўм зарар кўрди.

Агар шу соҳадаги барча харажатларни жамлайдиган бўлсак, 210 минг сўмни ташкил қилади. Бу сумма пахта таннархининг пландагидан бир мунча ортиқ бўлишига сабаб бўлди. Аммо, шуни ҳам ҳисобга олиш керакки, совхоз бошқа соҳаларда маблағларни анчагина иқтисод қилишга эришди. Бу тежам 150 минг сўмга етади. Агар соҳаларни анализ қиладиган бўлсак, бир томондан ортиқча харажат қилинса, иккинчи томондан маблағларни тежашга эришилган.

Совхоз бўйича бир центнер пахтанинг таннархи 33 сўм 25 тийинга тушди. Бу планда белгиланганидан 55 тийин кўпдир. Баъзи бир ўртоқлар «55 тийин устида ҳам гапириб ўтириш шартми», деб ўйлашлари мумкин. Агар буни тўлиқроқ анализ қиладиган бўлсак, биз ҳар гектар ерда 16 сўмни йўқотдик. Буни 3500 гектардан ортиқ ерга ҳисоблаб чиқсак, у ҳолда анчагина йирик сумма юзага келади.

Маҳсулот таннархини камайтириш — бу пландан ташқари фойда олиш, демакдир. Буни бизнинг хўжалигимизда ҳар бир ишчи ва мутахассис яхши тушунади. Қанча кўп фойда олсак, моддий рағбатлантириш фонди ҳам шунча ўсади. Бу фонддан ходимларни рағбатлантириш ва уларнинг ҳаётини фаровонлаштириш учун фойдаланилади.

Биз юқорида маҳсулот таннархини камайтиришда совхозимизда йўл қўйилган камчиликларни очиқ-ойдин айтиб ўтдик. Ана шулардан тегишли хулоса чиқариб, барча пахтакорларни маҳсулот таннархини камайтириш, меҳнат унумдорлигини оширишга сафарбар қилиш зарур.

Ҳар бир бригада йил бошида маҳсулотнинг миқдори, сифати ва таннархи тўғрисида конкрет топшириқлар олади. Бригада бошлиқларидан бу соҳада катта масъулият талаб қилинади.

Чигит экиш пайтида уни тежаб сарфлаш туфайли анча маблағ иқтисод қилинди. Бунда, албатта, чигит экиш усулларининг ҳам роли каттадир. Ёғингарчилик кўп бўлиши туфайли бир мунча майдонларда чигит қайта экилди. Бунда ана шу тежаб қолинган уруғликдан фойдаланилди. Бундан ташқари чигит экиш пайтида гербицидлар қўлланилиши туфайли кетмон чопиғига зарурат қолмади, ана шу тадбир туфайли совхозда 40 минг сўм тежаб қолиш кўзда тутилмоқда.

Бу йил йиғим-терим мавсумида ўтган йилги камчиликларни такрорламаслик учун 12 та подборшчикни тўлиқ қувват билан ишлатамиз. Бундан ҳам 40 минг сўм иқтисод қилиш мўлжалланмоқда.

Хўжалигимизда йиғим-терим машиналарининг иш унуми ҳам йил сайин ошиб бормоқда. Ўтган йили ялпи ҳосилнинг 76 проценти машиналар билан териб олинди. Ҳар бир терим агрегати билан 87 тоннадан пахта терилди. Лекин бу рақам бизни қаноатлантирмайди. Совхоздаги мавжуд 90 та терим машинасининг 37 таси тўрт қаторлидир. Уларнинг иш унуми икки қаторлига нисбатан анча юқори бўлиши керак.

Биз беш йилликнинг тўртинчи йилида ҳар бир терим машинасининг иш унуми икки қаторли машинага ҳисобланганда теримда 85 тоннадан кам бўлмаслигига қарор қилдик. Бу ўтган йилдагига нисбатан 14 тоннадан кўпдир.

Техникадан унумли фойдаланиш бир центнер пахтанинг таннархини 3 сўмга камайтиришга имкон беради. Бу йил бизда пахтанинг таннархи 30 сўм 78 тийиндан ошмайди. Буни амалга ошириш мумкинми? Бу ерда шуни айтиб ўтиш керакки, ўтган йили 2-«Далварзин» совхозининг коллективи бир центнер пахтанинг таннархи 30 сўм 76 тийин бўлишига эришди. Бундан кўриниб турибдики, биз илғорлар тажрибасига амал қилсак, бу вазифани уддалашимиз мумкин.

Маълумки, пахтанинг таннархини камайтириш анча мураккаб ишдир. Бунда ҳар бир пахтакор актив қатнашиши зарур. Биз ана шу тадбирни барча бўлим ва бригадаларда ишлаб чиққанимизда совхоз коллективи якдиллик билан бу тадбирни қабул қилдилар.

Бу йил чигит экилгандан кейин оби-ҳавонинг ноқулай бўлишига қарамай, кўчатларнинг текис бўлишини таъминладик, ғўзага биринчи комплекс ишлов бериш қисқа муддатда ўтказилди. Юбилей йилида биз Ватанга 12 минг тонна «оқ олтин» армуғон қиламиз.

Бу улкан вазифаларни бажариш кам харажат қилиб, кўпроқ ва сифатлироқ маҳсулот етиштиришга қаратилган.

Ҳ. МИРЗАЕВ,
1-«Пискент» совхозининг директори.

ТОШКЕНТ ТЎҚИМАЧИЛИК КОМБИНАТИДА

НОВАТОРЛАР БИЛАН УЧРАШУВ

Юрий Гагарин номли тўқимачилар маданият саройида кўп йиллардан бери халқ университети ишлаб турипти. Университетнинг 360 дан ортиқ тингловчиси бор. Улар машғулотларда беш йиллик илғорларининг иш тажрибалари, техника хавфсизлиги, янги агрегатларнинг иш принципларини пухта ўрганиб бормоқдалар.

Яқинда тингловчилар ҳузурига Социалистик Меҳнат Қаҳрамонлари, донгдор тўқувчилар Лидия Казанцева, Буолма Жўраева ва Евгения Губиналар меҳмон бўлиб келишди. Учрашувда улар меҳнат унумдорлигини ошириш ва маҳсулот сифатини яхшилаш бўйича тўплаган ўз тажрибаларини сўзлаб бердилар.

САНЪАТ ОЛАМИГА САЁҲАТ

Тўқимачиларнинг «Лира» клуби санъат шинавандалари билан гавжум. Клубга таниқли композитор Сулаймон Юдаков билан Тошкент Давлат консерваториясининг катта ўқитувчиси М. Рустамбеков раҳбарлик қилмоқдалар. Клуб машғулотларида ишчи ва хизматчилар атоқли санъат арбоблари ва маданият ходимларининг лекция ва суҳбатларини тингламоқдалар.

Яқинда клубнинг навбатдаги машғулоти бўлиб ўтди. Унда тингловчиларга «Марксча-ленинча эстетика асослари», «Гўзаллик нима» ҳамда «Актёр маҳорати» деган мавзуларда лекциялар ўқиб берилди.

КУТУБХОНА — НУРХОНА

Комбинат кутубхонасида китоб фонди йил сайин кенгайиб бормоқда. Кутубхоначи Г. Берман улар хизматида. Техник адабиётларни топиб беришда ишчиларга яқиндан кўмак беряпти.

Кутубхонада яқинда «Китоб маънавий бойлик», «Ақл ақлдан қувват олади», «Донолар китоб ҳақида» мавзуида конференциялар ўтказилди. Бу кечалар ишчи-хизматчиларнинг китобга бўлган қизиқишини янада оширишда ёрдам берди.

Ҳозир кутубхонанинг 600 дан ортиқ аъзоси бор. Конференцияларни ташкил этишда уларнинг ўзлари актив иштирок этмоқдалар.

А. НОСИРОВА.

ЖАҲОН ЯНГИЛИКЛАРИ

МАМЛАКАТЛАР ОДАМЛАР ВОҚЕАЛАР

КПСС ДЕЛЕГАЦИЯСИНИНГ ФРАНЦИЯДА БЎЛИШИ ТЎҒРИСИДА

ПАРИЖ, 24 июнь. (ТАСС). КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюроси аъзолигига кандидат, КПСС Марказий Комитетининг секретари ўртоқ Б. Н. Пономарев бошчилигидаги КПСС делегацияси Франция Коммунистик партиясининг таклифига биноан 19 июндан 24 июнгача Францияда бўлди. Делегация составида КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, Латвия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ А. Э. Восс, КПСС Марказий ревизия комиссиясининг аъзоси, КПСС Марказий Комитети халқаро бўлими мудирининг ўринбосари ўртоқ В. В. Загладин ва КПСС Марказий ревизия комиссиясининг аъзоси, КПСС Ленинград область комитетининг секретари ўртоқ З. М. Круглова бор.

Делегация Франциянинг бир қанча районларида бўлиб, Франция Компартиясининг Париждаги, Эссон департаментларидаги ва денгиз бўйидаги Сена ташкилотларининг фаолияти билан бир қанча демократик муниципалитетларининг иши билан танишди, «Юманите» газетаси редакциясида учрашув ўтказди.

Делегацияни Франция Коммунистик партиясининг бош секретари ўртоқ Жорж Марше қабул қилди. Ўртоқ Жорж Марше билан ўртоқ Б. Н. Пономарев ўртасида суҳбат бўлиб ўтди. Суҳбат чоғида Франция Компартиясининг раҳбарлигига КПСС Марказий Комитетининг, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг қардошлик саломи етказилди.

Делегация Франция Компартиясининг Марказий Комитетида ФКП делегацияси билан учрашди ва суҳбатлашди. ФКП делегацияси составида ФКП Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг аъзолари, Марказий Комитет секретарлари Гастон Плиссонье ва Поль Лоран, ФКП Марказий Комитетининг аъзолари Жан Канапа ва Жак Дени, ФКП Марказий Комитетининг масъул ходими Мишель Жуэ бор эди. Бу суҳбатлар КПСС билан ФКП ўртасида мавжуд муносабатларга хос бўлган дўстлик ва интернационал бирлик вазиятида ўтди.

ФКП делегацияси яқинда бўлиб ўтган президент сайловларида сўл кучлар эришган катта муваффақият тўғрисида Совет Иттифоқидан келган ўртоқларга ахборот берди. Делегация француз коммунистларининг демократик ўзгартиришлар йўлида курашмоқ учун француз халқининг иттифоқини вужудга келтиришга бутун чоралар билан кўмаклашишга бўлган иродасини таъкидлаб ўтди.

КПСС делегацияси ўз томонидан партия XXIV съезди қарорларини амалга ошириш юзасидан изчиллик билан иш олиб бораётганлиги тўғрисида, экономика ва маданиятни ривожлантиришда, совет меҳнаткашларининг фаровонлигини юксалтиришда, социалистик демократияни такомиллаштиришда қўлга киритилган муваффақиятлар ҳақида, КПСС сафларини янада ривожлантириш ва мустаҳкамлаш тўғрисида, тинчлик программасини рўёбга чиқариш соҳасидаги актив фаолият ҳақида ахборот берди.

Делегациялар бир-бирларини қизиқтирувчи бир қанча масалалар юзасидан, шу жумладан, халқаро аҳвол ва жаҳон коммунистик ҳаракатининг биргаликда иш кўриши проблемалари юзасидан фикрлашиб олдилар. Делегациялар КПСС билан ФКПнинг марксизм-ленинизм ва пролетар интернационализми ғояларига содиқ эканликларини таъкидлаб, ҳар икки партия ўртасидаги ҳамкорликни ривожлантиришга қаратилган бундан буёнги тадбирлар тўғрисида келишиб олдилар.

Делегациялар ҳар икки партия Совет Иттифоқи билан Франция ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорликни ривожлантириш манфаатлари йўлидаги ишларни давом эттиришга қарор берганлигини таъкидладилар.

РАСМИЙ ВИЗИТ БИЛАН

БОНН, 24 июнь. (ТАСС). Югославия Социалистик Федератив Республикасининг президенти Иосип Броз Тито расмий визит билан бугун бу ерга келди.

И. Броз Тито ГФРда бўлган чоғида ГФР канцлери Г. Шмидт ва ГФР ҳукуматининг аъзолари билан, шунингдек, президент Г. Хайнеман билан ҳамда Германия Социал Демократик партиясининг раиси В. Брандт билан музокаралар олиб боради.

Матбуотнинг хабар беришича, ҳар икки мамлакат ўртасида иқтисодий муносабатларни ривожлантириш, шунингдек, актуал халқаро проблемалар музокараларнинг диққат марказида туради.

Бонн ҳукумат доиралари ГФР билан ЮСФР ўртасидаги муносабатлар қулай аҳволда эканлигини кўрсатиб ўтмоқдалар.

СОВЕТ ИТТИФОҚИ ҳукумати Тринидад ва Тобаго ҳукуматлари билан дипломатик алоқаларни ўрнатишга қарор қилди. Тринидад ва Тобаго аҳолиси бир миллиондан сал ошиқ бўлиб, асосан у ерда африкаликлар, ҳиндлар, метислар ва бошқа миллатдаги кишилар яшайди. Тринидад Лотин Америкасида нефть қазиб чиқаришда олтинчи ўринда туради. Суратда: Тринидад ва Тобагонинг йирик иқтисодий ва маданий алоқа марказларидан бири Порт-оф-Спейн шаҳрининг кўриниши.

ТАСС фотохроникаси.

СОЦИАЛИСТИК ҲАМДЎСТЛИК МАНФААТЛАРИНИ КЎЗЛАБ

СОФИЯ. Болгария Компартияси Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг аъзоси, Болгария Халқ Республикаси Министрлар Советининг раиси С. Тодоров «Работническо дело» газетасида босилган суҳбатида бундай деди: Ўзаро Иқтисодий Ёрдам кенгаши XXVIII сессиясининг якунлари қардош халқларимиз ўртасидаги ҳамкорликни янада кучайтириш учун янги стимул бўлади, социалистик мамлакатларнинг экономикасини жадал ривожлантиришга, меҳнаткашларнинг турмуш даражасини оширишга ёрдам беради.

БЕРЛИН. Ўзаро Иқтисодий Ёрдам кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг барқарор ривожланиши, уларнинг ўсиб бораётган иқтисодий қудрати, деди Германия Бирлашган Социалистик партияси Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг аъзоси, Германия Демократик Республикаси Министрлар Советининг раиси Х. Зиндерман, социализмнинг афзаллигидан тобора кўпроқ далолат беради ва айни вақтда Европада кескинликни юмшатишга, тинчлик ва хавфсизликни мустаҳкамлашга ёрдам беради.

ПРАГА. Чехословакия Компартияси Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, Чехословакия Социалистик Республикаси ҳукуматининг раиси Л. Штроугал журналистлар билан қилган суҳбатида уларнинг диққат-эътиборини, жумладан, ҳозирги вақтда Ўзаро Иқтисодий Ёрдам кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг ҳаммаси беш йиллик планларни ва шу планларни биргаликда мувофиқлаштириш масалаларини ишлаб чиқаётганликларига қаратди. Биз, беш йиллик планларни мувофиқлаштириш, деди у, Ўзаро Иқтисодий Ёрдам кенгашига аъзо бўлган мамлакатларнинг иқтисодий ҳамкорлигини мустаҳкамлашга кўп жиҳатдан кўмаклашади, деган фикрдамиз.

(ТАСС, 24 июнь).

ҲИНДИСТОНДА СУВ ТОШҚИНИ

ДЕҲЛИ, 24 июнь. (ТАСС). Ҳиндистоннинг шимоли-шарқий қисмида бошланган сув тошқини ҳануз давом этмоқда. Ассом штатидаги Гауҳати шаҳридан олинаётган хабарларга кўра, жала натижасида қирғоқларидан тошиб кетган Брахмапутра дарёсининг суви экин экилган катта-катта майдонларни босиб кетди. Юздан ортиқ қишлоқ сув остида қолди.

Спорт

ҚИШЛОҚ СПОРТЧИЛАРИ КЎРИГИ

Республика қишлоқ спортчиларининг тўртинчи спартакиадаси ниҳоясига етди. Мусобақалар давомида янги-янги спорт мастерлари тайёрланди, республика рекордлар жадвалига ўзгартишлар киритилди, юзлаб ҳаваскорлар разряд норматившларини бажардилар.

Республика қишлоқ спортчиларининг анжумани бундан аввалги ўтказилган мусобақалардагидек Тошкент области вакилларининг ғалабаси билан тугади. Улар спартакиада программасига киритилган 13 тур бўйича қатнашиб жами 15 минг 656 очко тўплашди ва иккинчи ўринни эгаллаган Самарқанд области вакилларидан қарийб 3300 очко ўзиб кетишди. Тошкент области спортчилари велоспиед, классик кураш, от спорти, енгил атлетика ҳамда кураш мусобақаларида биринчи фахрли ўринни эгаллашди. Оғир атлетикачилар, волейболчилар ҳамда қўл тўпи командалари иккинчи ўринни олишди. Самбо, эркин кураш бўйича эса учинчи ўринга чиқишди. Терма командалар ўртасида фақат мерганларгина энг паст кўрсаткич — 76 очко билан умумий еттинчи ўринда қолишди.

От спорти бўйича В. Дворянов, Т. Павлива, С. Лисицин, кураш бўйича Р. Тошпўлатов, Н. Исомов, К. Ваҳобов, Н. Бегматов, оғир атлетикачилар Д. Ким, М. Жўраев, енгил атлетикачи А. Нормуродов, велоспортчилар А. Петровичев, А. Жданов ва бошқалар пойтахт области ғалабасига салмоқли ҳисса қўшишди.

Ғолиблар гарчанд биринчи совринли ўринни осонликча қўлга киритишган бўлсада, лекин терма командаларни тузишда бирмунча қийинчиликка дуч келинди. Айрим районларда спортнинг енгил атлетика, кураш, шашка, самбо, волейбол турлари яхши ривожланган бўлса, бошқа районларда бу спорт турлари бўйича лаёқатли спортчиларни топиб бўлмади. Республика спартакиадасида пойтахт области командасини кураш бўйича буткул Пискент полвонлари, енгил атлетика бўйича эса Орджоникидзе районидаги қишлоқ ёшлар спорт мактабининг талабалари ҳимоя қилишди. Бўстонлиқ, Янгийўл, Оҳангарон районларининг вакиллари спартакиада мусобақаларида бирмунча бўш қатнашдилар. Бу районларнинг вакиллари Тошкент области қишлоқ спортчиларининг спартакиадасида ҳам айрим спорт турлари бўйича қатнашмаганлиги мазкур районларда физкультура ва спортга етарли эътибор берилмаётганлигини кўрсатади.

Республика қишлоқ спортчиларининг баҳси тугади. Ғолиблар маълум бўлди. Энг кучлилар Ўзбекистон терма командаси сафида Бутуниттифоқ қишлоқ спортчилари мусобақасида қатнашиш ҳуқуқига эга бўлишди. Терма команда сафига кирган спортчиларнинг аксарияти Тошкент области вакилларидир. Булар велосипедчи А. Зайцев, Г. Шарлай, шашкачи Георгий Ан, Юрий Ли, Клара Ан, енгил атлетикачи А. Нормуродов, классик курашчи В. Яббаров, М. Ли ва бошқалардир. Орджоникидзе районидаги қишлоқ ёшлари спорт мактабининг талабаси А. Нормуродов бугунги кунда республикада эмас, балки мамлакат қишлоқ спортчилари ўртасида энг кучлилардан ҳисобланади.

Бутуниттифоқ қишлоқ спортчилари анжуманида республикамиз спорт шарафини ҳимоя қиладиган оғир атлетикачи Климук ва чавандоз Йўлдошевлар мазкур мусобақаларда СССР спорт мастери нормативини бажардилар.

Ш. УМУРЗОҚОВ.

МЕДАЛЛАР ШОДА-ШОДА

Классик усулда курашувчи полвонларнинг Мадридда ўтказилган Европа чемпионатида совет спортчилари муваффақиятли иштирок этдилар. Улар 6 та олтин, 3 та кумуш ва 1 та бронза медални қўлга киритдилар. Бошқача қилиб айтганда атлетикачиларимизнинг ҳаммаси чемпионат совриндорлари бўлишди. Ғолиб команда учун таъсис этилган мукофот ҳам СССР терма командасига насиб бўлди.

Мадриддаги кураш ниҳоятда оғир бўлди. Чемпионатда 22 мамлакатдан 145 энг кучли атлетикачилар қатнашишган эди. Улар орасида олимпия ўйинлари, жаҳон ва Европа чемпионлари бор эди.

Спортчиларимиз бўлажак мусобақага ҳар томонлама пухта ҳозирлик кўрдилар. Улар саралаш бўйича ўтказилган беллашувларда ўз рақибларни курагини ерга тегизиб, финалга муваффақиятли йўл олдилар.

Финалда москвалик полвонлар Фарҳод Мустафин, Анатолий Кавкаев, подмосковьелик Шомиль Хисомитдинов, олмаоталиклар Анатолий Назаренко, Валерий Резанцев ва тбилисилик Шота Морчиладзе ўз рақиблари устидан ғалаба қозониб, классик кураш бўйича Европа чемпиони унвонига сазовор бўлдилар.

ЎН БИРИНЧИ ТУР

Москванинг «Динамо» ва Днепропетровскнинг «Днепр» командалари учрашуви билан олий лига командалари СССР чемпионатининг ўн биринчи тур ўйинлари бошланди. Динамочилар учрашувни кескин ҳужум билан бошладилар. Аммо меҳмонлар ҳам бўш келишмади. 45 минут давомида улар ўзаро биттадан тўп киритишга муваффақ бўлдилар.

Иккинчи бўлим бошида мезбонлар ҳужуми яна ҳам кучайди ва Байдачний иккинчи тўпни рақиб дарвозасига киритди. Орадан кўп ўтмай ҳисоб 3:1 га етди.

* Кеча кечқурун бошқа командалар ҳам ўзаро учрашишди. Кишиневнинг «Нистру» командаси ўз майдонида Тошкентнинг «Пахтакор» командасини қабул қилди.

ШАХМАТЧИЛАРИМИЗ ОЛДИНДА

Жаҳон шахмат олимпиадасида СССР терма командаси ўз мавқеини яна ҳам яхшилаб олди. Бош финал ўйинларида СССР терма командаси АҚШ командаси устидан 3:1 ҳисобида ғалаба қозонди.

ФАБРИКА—МАГАЗИН—ХАРИДОР

«Хизмат — беминнат» фирмасига қарашли 6-магазинда бир ҳафта мобайнида Тошкентдаги «Ўртоқ» кондитер фабрикаси ишлаб чиқарган маҳсулотлари асосида савдо уюштирилди. Фабрика ўзининг энг яхши маҳсулотларини харидорлар ҳукмига ҳавола қилди. Давлат сифат белгисини олган ширинликлар қатори бошқа ўнлаб хилма-хил маҳсулотлар магазин прилавкаларидан жой олди.

Ҳафталикнинг сўнгги кунида магазинга фабрика ишчи-хизматчилари меҳмон бўлиб келишди. Улар бу ерда магазин ходимлари ҳамда харидорлар билан учрашиб, уларнинг истак ва мулоҳазаларини тинглашди. Харидорлар фабрика ишлаб чиқараётган маҳсулотларнинг сифати ҳақида гапириб айрим ширинликларнинг мазаси ва ташқи безагини янада яхшилаш ҳақида фикрлар билдиришди. Сиз суратда магазинда уюштирилган харидорлар конференцияси ва савдо пайтини кўриб турибсиз.

А. Абалян фотолари.

ТУҲМАТЧИЛАР

БИРИНЧИ ФЕЛЬЕТОН

Сув балоси, ўт балоси, бемаҳал ўлим, қуруқ туҳмат чангалига тушмагил, деб баъзан истак билдиради инсон инсон билан учрашганда. Ўт, сув фожиаси, бемаҳал келган ўлим даҳшатидек қуруқ туҳмат азоб-уқубати одамзот қалбини тилка-пора қилиб юборади. Туҳматнинг чаёндек заҳар солиши, чақир тикон ботганидагидек, беаёв, безовта этиши, қон томирларида туғён ўйнатиб одамзод қалбини остин-устун қилиб юборишини бошига тушган кишигина тўла тасаввур қила олади.

Туҳматчи ўзига ўзи ҳисоб бергудек бўлса, у бу ҳаракатидан қайтади. Йўқ, унинг акаси гўё сутдан оқ, пахтадан юмшоқ, қўй оғзидан чўп олмайдиган даражада ювош, «бузоқнинг ҳақи бор», деб сигир сутини ичмайдиган ҳаппа-ҳалол. Акаси фақат хизмати эвазига бериладиган маоши ҳисобига яшайди. У кишиларнинг ҳам, давлатнинг ҳам ҳақига, мулкига кўз олайтирмайди. Бировнинг буюми ерга тушиб қолган бўлса, унга элтиб бермагунча етти кеча, етти кундуз бедор, безовта...

Шундай покиза зотни нега жавобгарликка тортадилар, — бунга у асло чидолмайди. Бу иш фақат қонунни оёқ ости қилган кишилар қўлидангина келади. Милиция органи ҳам, суд, прокуратурадагилар ҳам, ундан юқорироқ ташкилотлардагилар ҳам бегуноҳ акамни нотўғри жазоладилар.

Айниқса, акамнинг қўшниси...

Ўн варақ дафтарнинг икки томони тўлдириб ёзилган шу мазмундаги хат ўн икки адресга қанот боғлаб жўнатилди.

Сутдан оқ, пахтадан юмшоқ, бировнинг ҳақига хиёнат қилмайдиган покиза одам ким? Акасининг қайси қўшниси тўғрисида гап кетяпти? Меҳрибон уканинг афти ангори қай қиёфада? Тугунни ечиб қўяқолайлик.

Бундан икки йилча бурун, аниқроғи 1972 йилнинг июнь ойида милиция органларига маълумот тушди. «Назарбек рабкопига қарашли 28-магазин мудири Вали Хабибуллаев сотиш учун келаётган атлас, духоба, мебель ва тунукаларни халққа кўрсатмай гумдон қиляпти», дейилган эди, хатда. Бу шикоятни текшириб, охирига етказиш милиция полковниги Файзулла Нуриддиновга топширилди.

Орган ходимлари қанча машаққат чекканлари, фактларни аниқлаш учун кечаларни бедор, кунларни беҳаловат ўтказганлари тўғрисида гапирмай қўяқолайлик. Булар бир неча томдан иборат тергов ҳужжатларида ойнадек равшан қилиб ёзиб қўйилган.

Текшириш вақтида ўзига ўхшаш қаллоб билан тил бириктириб, ўмариб келган 13 тонна 340 килограмм ҳужжатсиз тунука топилган, уни Ҳабибуллаев қиммат баҳо билан орқа йўлдан соттираётганда қўлга тушган. «Москвич», «Запорожец» маркали енгил машиналарни, минглаб метр камёб газламаларни пуллашда, савдо ходимларининг ўзлари иқрор бўлиб айтишларига қараганда, Хабибуллаевнинг олдига тушадигани бўлмаган.

Суд ҳукмида ёзиб қўйилишича (бунга суд вақтида В. Хабибуллаевнинг ўзи тўла иқрор бўлган) у 11120 сўм 12 тийинлик давлат мулкини ўзлаштирган. Укаси сутдан оқ, пахтадан юмшоқ қилиб таърифлаган аканинг «арзимас» иши шундан иборат. Бунинг учун В. Хабибуллаев тегишли жазони олди. 13 йилга озодликдан маҳрум этилди.

Бу В. Хабибуллаевнинг укаси Убайдулла Пўлатовга ёқмади. «Мен уларга кўрсатиб қўяман, қаламимнинг кучини» деб дағдаға қилди ва бир қалами синса, иккинчисини қайраб «иш»га тушиб кетди. Улар қўшнилари бўлмиш милиция полковниги Файзулла Нуриддиновнинг устидан ёзган хатларида шундай ибораларни ишлатганки, эшитса илон пўст ташлайди. Унинг уйига ким келган бўлса, бир пиёла чойини ичган бўлса, ўша одам жиноятчи, муттаҳам деб ҳисоблаган. Участкасига қанча ғишт кетган, қайси бири энига, қайси бири бўйига қўйилган — санаб чиқканмиш. Қанча пиёласи бор, қанча косага эга, ҳаммасини билармиш. Ҳатто, шуларда ўзим ҳам чой, овқат ичганман, деб илова қилиб қўяди.

Ўқиган одамларнинг юраги юмшаса керак, деб акасининг етти нафар боласи борлиги, 70 ёшли муштипар онаси йиғлаб қолганлиги, хотини фарёд чекаётганлигини санаб ўтади. Аммо, ўзлаштирилган халқ мулкичи қандай қилиб улар уйига келиб қолганлиги тўғрисида лом-мим демайди. Ахир, 11120 сўмлик мол-дунёни В. Хабибуллаев бир кунда, бир ойда, бир йилда гумдон қилмаганку! У 1967 йилдан 1971 йиллар давомида, олдинига озроқдан, кейинчалик улгуржи юлғичлик қилганки, шунча пулни «сув» эта олган. Ахир, ҳурматли рафиқалари эрлари маошга ўхшамайдиган даста-даста пул олиб келганларида «Ҳой эр, бола-чақамиз бор, беш панжани оғизга тиқмайлик» демаганлар-ку! Ёки муштипар оналари, ўғилларига мол-дунё тегирмон тарновидан тушгандек оқиб келаётганида «Болагинам, бу ишнинг оқибати ҳунук бўлади» деб насиҳат қилиб қайтармаганлар, аксинча «Бирингга ўн қўшилсин», деб дуо қилаверганлар, укалари «Акам ҳалол» деб бугунги кунда жамоат ташкилотлар эшигига мушт дўлаяётган Убайдулла Пўлатов акасининг пулни пўчоқча кўрмай керилиб юрган пайтларида «Ака, шу ишингиз чакки бўляпти» демаган...

Ахир, у жиноят қилмаганда уни ҳеч ким қамамасди. Қилгиликни ўзи қилиб қўйиб, иқрор бўлгани ҳолда укаси Убайдулла акаси устидаги жиноят билан бўлғанган тўнни ечиб, уни оқ қилиб кўрсатмоқчи, бу йўлда ким бўлса, шунга қора балчиқ чаплашдан сира тийилмаяпти.

Ҳозирги пайтда савдогарлар, олиб сотарлар йўлларини, жойларини ўзгартирганлар. Улар маҳаллама-маҳалла изғийдилар, болалар боғчалари, поликлиникаларга кириб, кийимлари ичидан дуч келган жойига қистириб олган камёб молларни кўрсатиб, бирни-иккига пуллайдилар. Иложини қилганлари тўппа-тўғри базадан, бундайроқлари магазиндаги яқин танишларидан молни олиб пуллайдилар, пули арра. В. Хабибуллаев ҳам ўмарган нарсаларни ўзи фуруш қилмаган, «одам»лари бўлган. Уйига олиб келиб чекка йўл билан сотилган моллар метрлаб ўлчанаётганда, доналаб саналаётганда хотини қараб турган, онаси хабардор бўлган.

Ҳа, шунақа, кўпчиликнинг ҳақига хиёнат қилиб бўлмайди. Бугун ҳеч ким билмаётган, пайқамаётган, кўрмаётган бўлиб туюлади. Адашасиз, эгриқўл бойваччалар, қилмишларингиз одамлар эътиборида, асло қочиб қутулолмайсиз.

Убайдулла Пўлатов акасининг қўшниси устидан ўн икки адресга шикоят жўнатди. Шу жойлардан иккитадан бўлса, йигирма тўртта, тўрттадан бўлса қирқ саккизта одам келиб Файзулла Нуриддиновнинг уйини бир қанча вақт давомида, бир неча марта текширишди. Ҳар куни бўлмаса, ҳар уч-тўрт кунда текширувчилар келиб турди. Текширувчилар келмаган куни Убайдулла Пўлатовнинг қовоқ-тумшуғи осилиб, «Хатимизни йўлда биров ушлаб қолганга ўхшайди», деб куйиб-ёнарди. Текширув келган куни эса қувончи ичига сиғмай «Ҳайрият, яна битта асаб томири узиладиган бўлди», деб суюнарди.

У мана шунақа бурама хатларида фақат Ф. Нуриддиновни чалпибгина қолмай, унинг касбдошларини, ҳар хил идораларнинг масъул ходимларининг ҳам оёғидан тортишга интиларди.

Ўн икки адресдан келган текширувчилар ишни одил олиб бордилар. Убайдулла Пўлатовнинг хати туҳмат, фақат туҳмат бўлиб чиқди. Акасига берилган жазо тўғри эканлигини Ўзбекистон ССР Олий суди тасдиқлади. Шундан сўнг у тўнини ўзгартирди, синган қаламини ирғитиб юбориб, бошқасини олди.

Унинг Собир Раҳимов район ижроия комитети ички ишлар бўлимига ёзган хатида айтилишича, Нуриддиновнинг шу райондаги 1-ўрта мактабнинг 8-синфида ўқийдиган ўғли Ғайрат Нуриддинов гўё қуроллик шайканинг бошлиғи эмиш, у болаларга пул бериб, арок ичириб, Убайдулла Пўлатовнинг 243-мактаб-8-синфидаги ўғли Шуҳрат Пўлатовни ўлдирмоқчи бўлганмиш.

Энди Нуриддинов уйига бошқа тоифадаги текширувчилар кела бошлади. Уларни районга чақиришди, мактабга олиб боришди. Ёш болалар, саккизинчи синф ўқувчиларидан тушунтириш хатлари тўпланди. Уларнинг хати ҳар хил, баъзилари иншони шу зайлда ёзсалар, баҳолари иккидан нарига ўтмайди. Майли, бу масала тўғрисида алоҳида гап юритамиз.

Шуҳрат Пўлатов район милициясига ёзган хатида уларни ургани келган Ғайратнинг «шайкаси» тўғрисида бундай деб ёзади: «... шундан сўнг директор опамиз уларни тутиб олдилар ва суҳбатлашдилар...» «... 4-соатда рус тили дарсида ўқитувчи банд бўлгани учун дарс ўтаётган пайтимда...» Ажабо, 8-синф ўқувчиси ҳам дарс ўтадими?!

Болаларнинг хати ҳар хил ёзилган. Бирида Ғайратнинг ўртоқларида камар, пичоқ бор эди, дейилса, бошқасида «болалардаги тиғли нарсани кўрганим йўқ» дейилади.

243-мактаб қоровули Мурод Жўраев масалани ойдинлаштирган:

«... 18 апрель куни бизнинг мактабга 1-мактабдан 5—6 бола келиб эшик олдида турган экан. Сўрасам, ўртоғимизни кўргани келган эдик, дейишди. Қўлларида пичоқ борлигини кўрганим йўқ. Лекин улар мактабда ҳеч қандай жанжал қилган эмас».

Булардан ҳам қаноат ҳосил қилмаган Убайдулла Пўлатов Ғайрат Нуриддинов ўқийдиган 1-мактаб директори Манзура Юсупова ёнига келиб «Ғайрат шайка тўплаб менинг ўғлим ўқиётган 243-мактабга бориб урмоқчи бўлганда директор ва бошқалар ушлаб олибди» — деди.

Манзура Юсупова воқеани синчиклаб текширтирганда ҳеч қандай шайка бўлмаганлиги аниқланди. Аксинча, Ғайрат Нуриддинов ва унинг тўртта синфдоши Пўлатовнинг ўғли Шуҳрат томонидан калтакланганлиги аниқланди.

Ана, кўрдингизми, Убайдулла Пўлатов қанчадан-қанча ташкилотлар масъул ходимларининг қимматли вақтларини олиб, текшир-текшир қилингани етмаганидек, икки мактаб коллективини ҳам алғов-далғов қилиб юборди.

Ёзган хатлари, айтган гаплари синчиклаб, одиллик билан текширилгандан сўнг тасдиқланмаса бундай кишини нима деб аташ мумкин? Бундай одамлар туҳматчи, ғийбатчи деб номланади.

Ҳозирча Убайдулла Пўлатов қуролсизлантирилгани йўқ. Таноби тезроқ тортиб қўйилмаса, у яна анча-мунча одамнинг юзига лой чапиши мумкин.

Туҳматчи, ғийбатчидан минг бор ҳазар!

М. СОЛИЕВ.

*

СОБИР РАҲИМОВ районидаги «Зангори экран» радио-телевизор устахонаси ходимлари аҳолига намунали хизмат кўрсатмоқда. Суратда: моҳир усталардан В. Бирюков, Ж. Баҳромов, А. Муҳамеддиновлар иш устида.

Ж. Тўраев фотоси.

*

ДАРСЛИКЛАР ҲАҚИДА СУҲБАТЛАР

Республикамиз мактабларида деярли барча фанлар бўйича янги программаларга ўтилди. Эндиликда ўқувчилар янги талаблар асосида ёзилган дарслик ва хрестоматияларга эга бўлмоқдалар.

Таълим-тарбия ишларининг турмуш билан алоқасини мустаҳкамлаш, педагогик фанлар ютуқлари билан ошно қилиш мақсадида ўқитувчилар малакасини ошириш ва қайта тайёрлаш республика марказий институти «Дарслик, автор ва ўқитувчи» деган мавзуда учрашувлар ташкил эта бошлади.

Дарслик авторлари ўқитувчилар ҳузурида сўзга чиқиб, янгидан тайёрланган қўлланмалар ҳақида, уларга киритилган қўшимчалар хусусида гапириб бермоқдалар. Деярли ҳамма фанлар бўйича шундай суҳбатлар ўтказилди.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

Реклама ва эълонлар

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг ўрта ҳунар-техника таълими Давлат комитети
84-ШАҲАР ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
1974—75 ўқув йили учун қуйидаги мутахассисликлар бўйича
ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

слесарь-сантехник, монтажчи, ғишт терувчилар, арматурачи-электро пайвандчи, бўёқчи (қурилиш), дурадгор, электромонтёр (ўқиш муддати — 3 йил); газ-электро пайвандчилар, дурадгор (ўқиш муддати —2 йил); сувоқчи, қопловчи-плитачи, дурадгор, электр пайвандчи, ғишт терувчи (ўқиш муддати— 1 йил).

8—10-СИНФ ҲАЖМИДА МАЪЛУМОТЛИ 15 ВА УНДАН КАТТА ЁШДАГИ ЙИГИТ-ҚИЗЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИЛАР.

3 йил ўқийдиганларга ихтисос ва етуклик аттестати, 1—2 йил ўқийдиганларга билим юртини битирганлиги ҳақидаги аттестат берилади.

Билим юртида ўқиш даври узлуксиз иш стажига киритилади. Билим юртини тугатган ёшлар темир йўл транспортидан имтиёзли фойдаланиш ҳуқуқига эга бўладилар.

Билим юртини тугатганлар Тошкент шаҳрида, Ўрта Осиё территориясида ҳам ишлашлари мумкин.

МАШҒУЛОТЛАР ЎЗБЕК ВА РУС ТИЛЛАРИДА ОЛИБ БОРИЛАДИ.

Ўқувчиларга уч маҳал иссиқ овқат, кийим-бош, бошқа шаҳардан келганлар ётоқхона, шунингдек, ишлаб чиқариш практикаси даврида иш ҳақининг 33 проценти берилади.

Билим юртини тугатганлар техникум ва институтларнинг кечки ва сиртқи бўлимларига имтиёзли равишда (конкурсдан ташқари) кириш ҳуқуқига эга бўладилар.

Ҳужжатлар — 31 августгача қабул қилинади.

МАШҒУЛОТЛАР — 1 СЕНТЯБРДАН БОШЛАНАДИ.

Ўқишга кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширишлари керак: директор номига ёзилган ариза, таржимаи ҳоли, туғилганлиги ҳақидаги гувоҳнома ёки паспорт, маълумоти ҳақида аттестат; турар жойидан справка, 5 та 3х3 см. ҳажмдаги фотосурат, характеристика.

Мурожаат учун адрес; Тошкент шаҳар, Слоним кўчаси, 84 (Эски Жарқўрғон кўчаси, 113-уй). Телефон 91-67-61.

ТВ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 12.00—МОСКВА. 18.00 —ТОШКЕНТ. 18.05 — Қувноқ пионер ёзи. 18.35 — Концерт. 19.10 —«Ахборот». 19.25 — **Дўстлигимиз — қудратимиз.** 19.45 — Шеърият мухлисларига. 19.55 — «Ахборот». 20.15 — Илғорлар минбари. 20.30 —Ўзбекистон ССР халқ артисткаси Берта Давидова куйлайди. 21.00 —МОСКВА. **Футбол бўйича жаҳон чемпионати.** 22.45 — «Вақт». 23.15—Дўстлар меҳри. 24.00 — Рақс зали. 00.30 — **Футбол бўйича жаҳон чемпионати.** ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 11.00 — ТОШКЕНТ. 11.20 — **Суянсиз бола** (бадиий фильм). 18.00 — МОСКВА. Телефильм. 19.05 — Янгиликлар. 19.15 — П. И. Чайковский номидаги V халқаро конкурсида. 20.15 — **Телеминиатюралар.** 21.00 — ТОШКЕНТ. «Ёшлик» студияси кўрсатади. 21.25 — Суҳбат. 21.40 — Ҳужжатли фильм. 22.30 — **Сокин соҳиллар** (бадиий фильм). УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 19.00 — Тошкент янгиликлари. 19.15 — Математика оламига саёҳат. 19.55 — Илмий-оммабоп фильм. 20.05 — Белгиловчи йил вахтасида. 20.25 **Женя, Женечка, Катюша** (бадиий фильм).

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Ўктам суворийнинг саргузаштлари — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ», НАВОИЙ номли, «СПУТНИК», «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун). «ДРУЖБА» (тоқ соатларда).

Масхарабоз Цибулка ва 6 айиқ — «ДРУЖБА» (жуфт соатларда).

ЁЗГИ БИНОДА

Ўктам суворийнинг саргузаштлари — «ХИВА».

Кунгабоқар — ТЕЛЬМАН номли.

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА 26 VI да **Бой ила хизматчи.**

ЧИЛОНЗОР РАЙПИШЧЕТОРГИ

ОЗИҚ-ОВҚАТ МОЛЛАРИ БИЛАН САВДО ҚИЛУВЧИ КИЧИК СОТУВЧИЛАР ТАЙЁРЛАЙДИГАН

15-«ШИРИН» МАКТАБ-МАГАЗИНИГА ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Ўқиш муддати — 6 ой.

Ўқувчиларга 45 сўмдан 54 сўмгача стипендия берилади.

8—10 синф ҳажмида маълумотли 16—24 ёшли қиз-йигитлар қабул қилинади.

Мурожаат учун адреслар: Тошкент шаҳар, Қатортол кўчаси (32-автобус, 12 троллейбуснинг «Тошкент Советининг 50 йиллиги» кинотеатри бекати).

Тошкент шаҳар, В-23-квартали, Ғ. Ғулом кўчаси, 41-уй (9, 15, 21, 19-троллейбуслар: 2, 54, 33-автобусларнинг «Ширин» ёки «Фарҳод» бекати). Телефон 76-76-94.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

Орган Ташкентского обкома КП Узбекистана и облисполкома

БИЗНИНГ АДРЕС: 700029, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 26. ТЕЛЕФОНЛАР: Эълонлар — 338142, коммутатор — 330249 дан 330258 гача

Р—02572. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси Тошкент шаҳри Индекс 64634. А—2524.